

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

03.03 – КМР. 1091 “С” 2023.06.28. 034 ПЗ

ВАСИЛЕНКО ОКСАНИ СЕРГІЇВНИ

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства

УДК 630*62/.64

ПОГОДЖЕНО
Директор ННІ лісового
і садово-паркового господарства

Василишин Р. Д.

(підпис)

(ПІБ)

2023 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Т.в.о. завідувача кафедри таксації
лісу та лісового менеджменту

Миронюк В.В.

(підпис)

(ПІБ)

2023 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Сучасний стан та шляхи удосконалення корпоративної
соціальної відповідальності у філії «Чернігівське лісове господарство»
ДП «Ліси України»

Спеціальність: 205 «Лісове господарство»

Освітня програма: лісове господарство

Орієнтація освітньої програми: освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

к. с.-г. наук, доцент

Бала О. П.

(підпис)

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

к. с.-г. наук, доц.

Леснік О. М.

(підпис)

Виконала

Василенко О. С.

(підпис)

Київ – 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. завідувача кафедри таксації лісу
та лісового менеджменту

доктор с.-г. наук

Миронюк В. В.

2023 року

ЗАВДАННЯ

до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студенту

Василенко Оксані Сергіївні

Спеціальність: 205 «Лісове і садово-паркове господарство»

Освітня програма: Лісове господарство

Орієнтація освітньої програми: освітньо – професійна

Тема випускної магістерської роботи: Сучасний стан та шляхи удосконалення корпоративної соціальної відповідальності у філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Затверджена наказом ректора від 28 червня 2023 року № 1091 «С»

Термін подання студентом завершеної роботи на кафедру 4.11.2023 р.

Вихідні дані до роботи: Проект організації та розвитку підприємства, звітність профспілкової організації підприємства.

Перелік завдань, які потрібно виконати:

1. Провести аналіз літературних джерел.
2. Навести методик виконання робіт.
3. Навести характеристику лісгосподарського підприємства.
4. Корпоративна соціальна відповідальність у підприємстві.

Дата видачі завдання: 28 жовтня 2022 року

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

Леснік О. М.

Завдання прийняв до виконання

Василенко О.В.

РЕФЕРАТ

НУБІП України

Дипломна робота викладена на 76 аркушах друкованого тексту, містить 4 розділи, 19 ілюстрацій, 8 таблиць, 1 додаток та 50 джерел в переліку посилань.

НУБІП України

У першому розділі представлений огляд літературних джерел, що пов'язаний із предметом дослідження. В розділі наведено огляд останніх наукових публікацій як на теренах України так і у закордонних виданнях.

НУБІП України

У другому розділі наведена методика виконання аналізу та збору необхідних даних для написання кваліфікаційної магістерської роботи. На основі отриманої інформації, визначилася з методом оцінки реалізації КСВ на підприємстві.

НУБІП України

У третьому розділі наведена адміністративно-господарська структура підприємства та аналіз господарської діяльності. Проаналізована оцінка впливу господарської діяльності філії на довкілля.

НУБІП України

Четвертий розділ містить дослідження внутрішньої та зовнішньої соціальної політики. В останньому розділі за методом нефінансової звітності оцінена реалізація програм та проєктів КСВ у філії, а також запропоновані напрямки розвитку соціальної відповідальності шляхом визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз.

НУБІП України

За результатами роботи зроблені висновки та рекомендації виробництву.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність (КСВ), соціальна політика, стейкхолдери, заходи та програми.

НУБІП України

НУБІП України

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	6
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ РОБОТИ.....	22
РОЗДІЛ 3 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	24
3.1. Організаційна структура підприємства.....	24
3.2. Аналіз господарської діяльності підприємства.....	27
3.3. Оцінка впливу господарської діяльності підприємства на довкілля.....	34
РОЗДІЛ 4 КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ФІЛІІ «ЧЕРНІГІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ».....	37
4.1. Внутрішня і зовнішня соціальна політика.....	37
4.2. Оцінювання ефективності реалізації програм та проектів корпоративної соціальної відповідальності.....	45
4.3. Напрямки розвитку корпоративної соціальної відповідальності у підприємстві	56
ВИСНОВКИ.....	64
РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	72

НУБІП України

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному суспільстві спостерігається зміна пріоритетів та моральних цінностей, що впливає на конкурентоздатність підприємств. Тепер успішність компанії визначається не лише економічними результатами, а й рівнем соціального захисту працівників. Цей новий підхід розкривається у концепції корпоративної соціальної відповідальності (КСВ).

Актуальність цієї теми полягає в тому, що КСВ втілює ідею добровільного залучення підприємств до поліпшення суспільства та охорони навколишнього середовища.

Мета досліджень. Метою роботи є аналіз стану корпоративної соціальної відповідальності у філії Чернігівське ДП та розробка напрямків розвитку, які дозволять більш ефективно впроваджувати проекти, що сприятимуть покращенню іміджу та підтримки з боку місцевого населення, а також добробуту працівників підприємства.

Головні завдання: з урахуванням актуальності теми та мети кваліфікаційної роботи було визначено наступні головні завдання:

- 1) Провести аналіз літературних джерел.
- 2) Навести методiku виконання роботи.
- 3) Навести характеристику лісогосподарського підприємства.
- 4) Дослідити внутрішню та зовнішню соціальну політику.
- 5) Оцінити ефективність реалізації програм та проектів корпоративної соціальної відповідальності філії
- 6) Розробити напрямки розвитку КСВ підприємства шляхом визначення сильних, слабких сторін, можливостей та загроз.

Об'єктом дослідження є діяльність філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Предмет дослідження – стан та розвиток корпоративної соціальної відповідальності.

Основні положення методики дослідження: з метою проведення наукових досліджень та обґрунтування основних рішень кваліфікаційної роботи, встановила, які саме аспекти КСВ потрібно проаналізувати на підприємстві. Збрала необхідну інформацію для аналізу, а саме дані про соціальні програми для працівників, екологічні заходи, спонсорські проекти, дані стосовно внутрішньої та зовнішньої соціальної політики. Дану інформацію отримала зі звітів, інтерв'ю з керівництвом та працівниками профспілки.

Провела оцінку ефективності реалізації програм та проектів корпоративної соціальної відповідальності філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України» за методом нефінансової звітності або ESG-показниками (соціальні, екологічні, управлінські). Проаналізувавши отриману інформацію, розробила напрямки розвитку та вдосконалення КСВ підприємства шляхом аналізу сильних та слабких сторін, можливостей та загроз корпоративної соціальної відповідальності філії (SWOT-аналіз).

Практична цінність отриманих результатів досліджень полягає в можливості їх використання для удосконалення корпоративної соціальної відповідальності у філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України» та підприємствах лісового сектору.

РОЗДІЛ 1

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

НУВБІП України

Україна, для того щоб перейти на шлях сталого економічного розвитку та інтегруватися в європейське і світове співтовариство, повинна впроваджувати сучасні практики взаємодії між державою та бізнесом, а також між бізнесом і суспільством. Це дозволить посилити взаємну відповідальність всіх учасників громадського життя і створити умови для стабільного розвитку держави і суспільства, з урахуванням широкого спектру інтересів.

НУВБІП України

На сьогоднішній день, концепція «корпоративної соціальної відповідальності» (КСВ) поширена в найбільш економічно розвинених країнах світу. Вона означає, що компанії інтегрують соціальні та екологічні питання у свою комерційну діяльність та взаємодіють з зацікавленими сторонами на

НУВБІП України

добровільній основі. КСВ є добровільною ініціативою як приватного, так і державного сектору, спрямованою на дотримання високих стандартів у виробничих процесах, соціальних стандартах та якості роботи з персоналом, а також на мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище. Це

НУВБІП України

впроваджується з метою зменшення економічних і соціальних нерівностей, а також для побудови довірливих взаємовідносин між бізнесом, суспільством і державою.

НУВБІП України

На сьогоднішній день, соціально-відповідальна діяльність бізнесу є загальноприйнятою нормою, якої дотримується багато великих, середніх і навіть малих компаній у всьому світі.

НУВБІП України

У роботі Зінченко А. Г., Саприкіна М. А. «Корпоративна соціальна відповідальність: стан та перспективи розвитку» [15] було проведено аналіз розуміння соціальної відповідальності, інтенсивності, пріоритетів впровадження та корпоративних практик з соціальної відповідальності, стимулів, перешкод і

НУВБІП України

перспектив розвитку КСВ в Україні. Також у дослідженні були проаналізовані особливості характеристик залежно від розмірів підприємств, форми власності,

секторів економіки та регіону. Все це дає загальну картину розвитку соціальної відповідальності в Україні, її тенденцій в майбутньому [15].

Дослідження, проведене Українською Маркетинговою Групою, базувалося на опитуванні 600 компаній в Україні, щодо розвитку соціальної відповідальності. Для підготовки звіту також використовувався аналітичний звіт дослідження, проведеного на замовлення Офісу координатора системи ООН в Україні [30], щодо останніх тенденцій розвитку соціальної відповідальності бізнесу. Звіт також базується на інших дослідженнях, проведених Центром Розвитку КСВ, зокрема щодо розвитку корпоративно соціальної відповідальності серед малого та середнього бізнесу. Дослідження враховувало новий міжнародний стандарт-керівництво із соціальної відповідальності ISO 26000, а також актуальні події в Україні, такі як розробка Національної стратегії з КСВ і національного стандарту із соціальної відповідальності [15].

Результати дослідження наведені на рис. 1.1. та 1.2.

Рис. 1.1. Хто або що може стимулювати соціальну відповідальність бізнесу? [15]

Згідно з дослідженнями, 76,5% українських компаній вважають, що пільгове оподаткування для підприємств, які впроваджують соціальну відповідальність, може сприяти розвитку цієї сфери. Понад третина підприємств (38,5%) вважають, що зменшення адміністративного тиску місцевих органів влади також буде стимулювати впровадження соціальної відповідальності. Для 35% українських підприємств позитивні приклади впровадження програм і заходів соціальної відповідальності в світі є достатньо значущим стимулом. Іншими стимулами для впровадження соціальної відповідальності є пропозиції місцевої влади щодо програм розвитку регіону (25%), підвищення рівня довіри і лояльності споживачів та громади загалом (23%), більш інтенсивне висвітлення практики соціальної відповідальності в ЗМІ (22%), публічне визнання з боку влади і громади (21%), наявність банку соціальних програм або банку інформації в регіоні (21%) [15].

Для третини підприємств (33%) основною перешкодою у здійсненні програм із соціальної відповідальності є податковий тиск [15] (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Перешкоди як є при здійсненні заходів із соціальної відповідальності [15]

Для 31% компаній проблемою є недосконалість нормативно-правової бази, що сприяла б впровадженню таких програм. Для 28% підприємств головними перешкодами є недостатність інформації (38,5%) і досвіду (28%) у процесі впровадження програм соціальної відповідальності, а також відсутність державних та недержавних організацій, які могли б надати допомогу (18%).

Кожне десяте підприємство (11%) вважає відсутність або слабкість суспільного інтересу основною перешкодою [15].

Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що більшість підприємств усвідомлюють свою соціальну відповідальність. Порівняно з іншими роками,

кількість компаній, які вважають, що бізнес повинен активно брати участь у вирішенні соціальних та екологічних проблем, зростає удвічі. Це свідчить про два фактори: по-перше, українські підприємства все більше визнають концепцію соціальної відповідальності і розуміють необхідність активної участі у вирішенні соціальних та екологічних проблем суспільства; по-друге, влада все активніше залучає бізнес до вирішення соціальних та екологічних проблем громад.

У своїй науковій статті Кульгук Т. Г. «Сучасний стан та перспектива розвитку проєктів корпоративної соціальної відповідальності в Україні» [18]

зазначає, що перехід України до сталого економічного розвитку та її інтеграція до європейського та світового співтовариства потребують впровадження сучасних практик взаємодії між державою та бізнесом, а також між бізнесом та суспільством. Це дозволить зміцнити взаємну відповідальність всіх учасників громадського життя, створити умови для стабільного розвитку держави та суспільства, з урахуванням широкого спектру інтересів [18].

Успішність підприємства в значній мірі залежить від його соціальної відповідальності, яка полягає у тісному взаємозв'язку з місцевим середовищем. Підприємства вносять свій внесок у суспільство, зокрема в місцеві громади, створюючи робочі місця, забезпечуючи заробітну плату, матеріальні блага і сплачуючи податки. Одночасно підприємства залежать від добробуту і стабільності суспільства, де вони діють. Наприклад, вони наймають працівників з місцевих ринків праці і мають інтерес до наявності кваліфікованих працівників

у громаді. Крім того, підприємства малого і середнього бізнесу часто мають місцевих жителів як своїх споживачів. Репутація підприємства у місцевому середовищі, його імідж як роботодавця і виробника, а також як учасника місцевої арени, мають значний вплив на його конкурентоспроможність [9].

Одними із найбільш важливих переваг впровадження програм соціальної відповідальності бізнесу є:

- поліпшення ефективності процесів виробництва. Це досягається шляхом пошуку та впровадження нових способів зменшення

негативного впливу на навколишнє середовище, а також виконання

технологічних, санітарних та екологічних стандартів;

- підвищенню мотивації та продуктивності працівників. Оскільки всі працівники компанії є членами громади, вони мають інтерес до

добробуту та стабільності свого місцевого середовища. Турбота про

громаду перетворюється на турботу про працівників, що стимулює їх

до більш високої продуктивності;

- також виникають психологічні фактори мотивації. Турбота про працівників сприяє формуванню стабільного соціально-

психологічного клімату в організації, що позитивно впливає на

ефективність праці;

- сприяє підвищенню ділової та загальносуспільної репутації компанії.

Це допомагає зменшити ризики втрати ринків і покращити доступ до нових ринків завдяки кращому іміджу компанії [7].

На рис. 1.3, під соціальною відповідальністю будучість компаній розуміють надання благодійної допомоги, розвиток свого власного персоналу, чесне ведення бізнесу і дотримання та захист прав людини. Найменше пов'язують з соціальною відповідальністю впровадження принципів та практик підзвітності, прозорості та етичної поведінки, здійснення екологічних проектів і участь в регіональних програмах розвитку [15].

Рис. 1.3. Аналіз розуміння компаніями поняття «соціальна відповідальність» [15]

Варто відзначити, що суспільство сприймає корпорації як окремих осіб, що мають юридичну дійсність, яка часто є необхідною для багатьох цілей.

Суспільство все більше вимагає від таких "корпоративних громадян" бути альтруїстичними, як і від людей. Зважаючи на це, корпорації хочуть ділитися своїми прибутками, оскільки цього вимагає суспільство. Така корпоративна соціальна відповідальність створює позитивне уявлення про фірму як «добру» корпорацію [18].

Крім того, корпоративна соціальна відповідальність може бути просто формою реклами. У цьому випадку витрати на корпоративну соціальну відповідальність, так само як і на рекламу, спрямовані на залучення додаткового прибутку та підвищення продажів. Позитивним прикладом може бути спонсорство тенісних турнірів корпорацією «Adidas». Негативним прикладом є пожертвування корпорації «Philip Morris» музеям, симфонічним оркестрам та оперним театрам, які мають цинічну мету підкупу артистів, які, в іншому випадку, виступали б проти сигарет [1].

Виходячи з цього, соціальна відповідальність бізнесу має досить важливі наслідки для усіх економічних та соціальних гравців і для органів державної влади. Якщо держава заохочуватиме корпоративну соціальну відповідальність і стимулюватиме її розвиток, створюючи сприятливе соціально безпечне

середовище для діяльності підприємств, то темпи розвитку соціальної активності можуть значно зрости. Це середовище формується не самою державою, а через посередництво інститутів громадянського суспільства, таких як бізнес-асоціації, ЗМІ, громадські благодійні організації, наукові установи тощо. Стимулами для цього можуть бути державні премії, нагороди, правові і економічні пільги, заохочення, винагороди, гранти та вищі посади. Таким чином, підвищення корпоративної соціальної відповідальності бізнесу є нагальною проблемою модернізації економіки України та покращення соціально-трудова відносин [18].

У своїй монографії Петрашко Л. П. стверджував, що майбутнє корпоративної соціальної відповідальності в Україні залежить від стратегічних орієнтирів окремих компаній. Для досягнення прогресу необхідно адаптувати передові практики корпоративної соціальної відповідальності іноземних компаній, а також поважати та поширювати власні історичні традиції благодійності. Без волі до змін на найвищому рівні та підтримки топ-менеджменту компанії, програми та практики будуть приречені на провал і занепад [32].

Концепція зеленого офісу стало надбанням досить широкого кола компаній в Україні. За результатами досліджень близько 600 міжнародних і вітчизняних компаній українського середовища застосовує екологічну практику. Частина кращих практик «Зеленого офісу» представлена в табл. 1.1. Компанія «Воля» використовує системний підхід до впровадження принципів зеленого офісу, включаючи розробку Стратегії, створення ініціативної групи та проведення інформаційної кампанії для пояснення цих принципів. Компанія «Оболонь» почала впроваджувати ресурсозберігаючі технології у своєму офісі ще в 1995 році, зокрема встановивши датчики руху для контролю освітлення та фотоелементи в умивальниках для контролю витрат води. Кожен рік система екологічного менеджменту піддається незалежній аудиторській перевірці. Компанія «Галнафтогаз» не тільки запроваджує принципи зеленого офісу, але також активно поширює їх серед постачальників, клієнтів, співробітників і

навіть конкурентів шляхом інформаційних кампаній та участі на професійних форумах [32].

НУБІП УКРАЇНИ

Таблиця 1.1

Кращі практики «Зеленого офісу» в Україні [14]

Компанії	Структурні компоненти «Зеленого офісу»					
	Стратегічний документ	Система закупівель	Збереження ресурсів	Утилізація відходів	Зменшення викидів в атмосферу CO ₂	Інформаційні комунікації
Астеліт		+	+		+	+
Воля	+	+	+			+
Галнафтогаз	+	+	+	+		+
Тетра Пак		+	+	+		
Оболонь			+	+	+	+
Фокстрот	+		+	+		+

Компанія «Воля» використовує системний підхід до впровадження принципів зеленого офісу, включаючи розробку Стратегії, створення ініціативної групи та проведення інформаційної кампанії для пояснення цих принципів. Компанія «Оболонь» почала впроваджувати ресурсозберігаючі технології у своєму офісі ще в 1995 році, зокрема встановивши датчики руху для контролю освітлення та фотоелементи в умивальниках для контролю витрат води. Кожен рік система екологічного менеджменту надається незалежній аудиторській перевірці. Компанія «Галнафтогаз» не тільки запроваджує принципи зеленого офісу, але також активно поширює їх серед постачальників, клієнтів, співробітників і навіть конкурентів шляхом інформаційних кампаній та участі на професійних форумах [32].

Тільки коли великі підприємства виявлять інтерес до корпоративної соціальної відповідальності, можна говорити про поступовий розвиток цієї концепції в українських реаліях. Поступово українські компанії, особливо ті, що працюють в інших країнах або мають іноземних інвесторів, приєднуються до європейських та національних програм розвитку корпоративної соціальної

НУБІП УКРАЇНИ

відповідальності. Середні та малі експортно-орієнтовані компанії, з метою виконання міжнародних стандартів у сфері бізнесу, будуть впроваджувати практику соціально відповідального бізнесу [32].

Корпоративна соціальна відповідальність може бути цікавою і «живою» концепцією, якщо впроваджувати практики «Зеленого офісу» в українських бізнес структурах. Це є яскравим підтвердженням креативності менеджменту компаній. Методичний інструментарій впровадження практики «Зелений офіс» є ефективною менеджерською технологією для спеціалістів. Визначені рекомендації об'єднують передові зарубіжні та вітчизняні практики реалізації принципів «Зеленого офісу». Добровільні зобов'язання компаній в рамках менеджерської практики «Зелений офіс» не вимагають великих затрат часу чи коштів, а досить часто допомагають їх зекономити. Це стає можливим завдяки зрозумілим та простим рекомендаціям щодо впровадження практики «Зелений офіс», які пропагують економію електроенергії, тепла, води, паперу та інших ресурсів шляхом зміни безгосподарного ставлення до них співробітниками офісу [32].

Отже, впровадження практики «Зелений офіс» в українських компаніях приведе до радикальних змін у традиційному безгосподарному та байдужому ставленні до навколишнього середовища, замість цього буде звертатися увага на дбайливе ставлення до природи для забезпечення майбутнього наступних поколінь.

У посібнику «Практики КСВ в Україні» [37] входить близько 34 кейсів з корпоративної соціальної відповідальності компаній в Україні, які були зібрані у рамках щорічного конкурсу, що присвячено впровадженню Цілей Сталого Розвитку у компаніях України. В одному з кейсів представлена ціль, яка описує охорону та відновлення екосистем суші і сприяння їх раціональному використанню, раціональне використання лісів, боротьба з опустелюванням, зупинення та відновлення процесу деградації земель і зупинка втрати біорізноманіття [37].

Відома компанія «Фокстрот», попри свою активну позицію щодо вирішення екологічних проблем, вирішила покращити систему мотивації активістів, щоб об'єднати зусилля працівників у вирішенні екологічних проблем.

Для цього було запрошено всіх бажаючих співробітників компанії та бізнес-партнерів взяти участь у проєкті. Головною метою було залучити більше активістів та прихильників до мінімізації впливу на довкілля. Для досягнення

цих цілей, до 10-річчя «Зеленого офісу», було запроваджено корпоративний рейтинг «Тут працюють далЕКОглядні». Протягом трьох місяців рейтингування

організатори пропонували учасникам два рази взяти участь у зборі макулатури для переробки, відмовитися від одноразового посуду, збирати пластикові кришечки та замінити поліетиленові пакети на еко-торбинки [37].

В результаті досліджень, кількість активістів «Зеленого офісу» збільшилася з 50 до 200 співробітників, число людей, що долучилися до ініціатив

«Зеленого офісу», зросло до 500, а кількість прихильників досягла 5 000. Під час проведення рейтингу «Тут працюють далЕКОглядні» було перероблено 6,5 тонн макулатури та близько 100 кг кришечок, а більше 200 співробітників взяли участь у екоактивностях та флешмобах. Рейтинг став ефективним засобом

поширення інформації про «Зелений офіс» та його еко-діяльність серед всіх працівників ТКФ, залучивши нових учасників до справи мінімізації впливу офісу на навколишнє середовище [37].

Дячишин О. В. у праці «Особливості соціальної відповідальності у лісовому господарстві» [11] вважає, що господарська діяльність пов'язана не тільки з економічними ефектами, але й з виникненням супутніх екологічних та соціальних функцій. Для підприємств лісового господарства важливим є

дотримання чинного законодавства, включаючи Податковий кодекс та ряд правил, які регулюють їх діяльність, такі як Правила поліпшення якості лісів,

Правила проведення рубок формування та оздоровлення лісів, Правила відтворення лісів та Правила рубок головного користування. Дотримання цих правил контролюють певні відомства та організації на які покладені дані

обов'язки [11].

Одна зі стадій розвитку корпоративно соціальної відповідальності бізнесу є добродійна діяльність, яка притаманна деяким лісовим підприємствам. Це мається на увазі безкоштовне забезпечення дворами людей похилого віку, а саме колишніх працівників, допомога у інших соціальних проєктах. Раніше працівники лісового господарства співпрацювали з загальноосвітніми школами, через шкільні лісництва, в яких учні брали участь у процесах вирощування лісу. Це сприяло позитивному вихованню, зокрема профорієнтаційному впливу. Однак на сьогодні така співпраця практично відсутня. На нашу думку співпраця працівників лісового господарства з молоддю могла б мати багато позитивних ефектів, зокрема в екологічному плані, запобігаючи забрудненню водойм та місць відпочинку на лісових галявинах, правильному поводженню з вогнем для уникнення пожеж, а також належної поведінки рибалок на водоймах [11].

Варто зазначити, що зростає інформаційна доступність лісових підприємств завдяки наявності сайту Державного агентства лісових ресурсів, де можна ознайомитися з законодавством та отримати актуальну інформацію у галузі. Концепція реформування лісового господарства України спрямована на покращення ефективності діяльності лісових підприємств і збільшення прибутковості [39].

Дослідження Почесного професора з економіки та лісового господарства Університету Британської Колумбії Пітера Пірса підкреслюють, що для оцінювання можливих інвестицій у різні проєкти, зокрема у лісовому господарстві, необхідно враховувати суспільні інтереси [33]. Він також наголошує на важливості врахування суспільних інтересів при оцінці можливих інвестицій і визначає їх як суспільні інвестиції. На нашу думку, фінансування лісового господарства слід розглядати як суспільну інвестицію. В такому випадку держава може регулювати вплив на зайнятість, довготермінову стабільність регіональної ресурсної пропозиції, а також наявність непрямих вигод та витрат у суміжних сферах, таких як сільське господарство [11].

Отже, українські лісові підприємства, як і інші учасники ринку, стикаються з небезпекою виживання через негативне політичне та економічне середовище в

країні. Вони вважають, що для зменшення тиску необхідно звільняти працівників та користуватися послугами приватних підприємств, що призводить до непрозорої зайнятості. Це дозволяє їм економити на соціальних внесках та витратах на охорону праці, а також зменшує корупційне навантаження. Проте на державному рівні не беруться до уваги соціальні наслідки звільнення працівників з лісових підприємств. Зокрема, не враховується поява додаткових потоків робочої сили у великих містах та за кордоном, що призводить до проблем "заробітчанства". Це може спричинити зростання неповних сімей з проблемами виховання дітей, збільшення злочинності у майбутньому та формування депресивних територій [11].

Метою наукової праці Кульницької Е. А. є імплементація основних положень концепції соціальної відповідальності для забезпечення сталого розвитку рекреаційно-туристичної діяльності у лісовому фонді [19].

Лісогосподарське підприємство складається з різних підсистем, включаючи рекреаційно-туристичну підсистему [8]. Згідно концепції сталого розвитку, рекреаційно-туристичне господарство повинно виконувати три основних умови:

- 1) бути економічно самодостатнім, тобто здатним оплачувати своє функціонування;
- 2) бути екологічно стійким, тобто забезпечувати довгострокову життєздатність своїх екосистем;
- 3) бути соціально сприятливим, тобто задовольняти потреби суспільства в культурному, матеріальному і духовному вимірах [20].

“Цільовими аудиторіями соціально відповідальної комунікаційної стратегії рекреаційно-туристичного господарства можуть бути:

- працівники господарства, від ступеня мотивації яких значною мірою залежить успіх досягнення поставлених цілей. Керівництво підприємства має приділяти увагу мотивації персоналу на якісне, екологічно свідоме обслуговування споживачів рекреаційно-туристичних послуг;

- існуючі та потенційні споживачі рекреаційно-туристичних послуг, взаємозв'язок з якими необхідно налагодити ще перед тим, як вони вирішать відвідати рекреаційну територію, особливо природоохоронного значення;

- маркетингові посередники (туристичні та екскурсійні бюро, агентства тощо), співпраця з якими на комерційній основі розширює можливості з інформування потенційних відвідувачів про рекреаційно-туристичні послуги та обмеження, яких необхідно дотримуватися, щоб уникнути конфліктів між природоохоронними і рекреаційними функціями лісових територій;

- контактні аудиторії (фінансові кола, міжнародні фонди можуть долучитися до розвитку рекреаційно-туристичного господарства, надаючи природоохоронні інвестиції, екологічні гранти, пільгові екологічні кредити тощо; громадські організації можуть надавати спонсорську допомогу, а засоби масової інформації – забезпечувати природоохоронну пропаганду та соціально спрямовану пропаганду);

- місцеве населення (робота має бути спрямована на посилення значущості лісових територій в очах місцевих мешканців і зміну їхнього ставлення до природоохоронних проблем);

- виробники туристичних послуг (засобів розміщення, харчування, транспортного обслуговування тощо), з якими лісогосподарське підприємство може співпрацювати на комерційній основі у розробці та просуванні рекреаційно-туристичного продукту;

- органи державної влади та управління (лобіювання інтересів, участі у загальнодержавних програмах, для отримання державного фінансування, зокрема, природоохоронних заходів та вирішення соціальних проблем) [8, с. 150].

Отже, в ході даного дослідження підтвердили можливість застосування загальних принципів соціальної відповідальності в рекреаційно-туристичному господарстві, яке є однією з підсистем лісогосподарських підприємств.

У науковій роботі Польовської В. Т. «Розроблення екологічних маркетингових стратегій із урахуванням соціальної відповідальності підприємств

лісового сектору» [35], були досліджені та вивчені різні підходи та методи впровадження соціальної відповідальності під час розроблення екологічних маркетингових стратегій. Були визначені завдання екомаркетингу для адаптації соціальної відповідальності в лісовому секторі економіки. Також були сформульовані принципи соціально відповідального екологічного маркетингу [35].

«Соціальна відповідальність у лісовому комплексі має специфічні характеристики, які мають аналогії і в інших галузях управління природними ресурсами, оскільки лісовий комплекс виконує не лише економічні, а й екологічні та соціальні функції [23, с. 365]». Основні методи впровадження соціальної відповідальності в лісовому господарстві наведені в табл. 1.2. При цьому, треба звернути увагу на метод розв'язання проблем адже першим кроком на шляху до застосування є їхня ідентифікація [35].

Таблиця 1.2

Метод впровадження соціальної відповідальності у лісовому секторі [35, 3]

Метод	Коротка характеристика
Управління інтересами зацікавлених сторін (<i>stakeholder management</i>)	Зосередження уваги на групах, що зазнають або мають вплив на процес прийняття рішень
Соціальна інтенсивність праці (<i>corporate social performance</i>)	Зосередження уваги на результатах діяльності
Розв'язання проблем (<i>issue management</i>)	Спрямування на розв'язання проблем на протигагу першим двом методам

Під час дослідження було вивчено різні підходи та методи впровадження соціальної відповідальності у лісовому секторі економіки через розробку екологічних маркетингових стратегій. Завдання екомаркетингу були визначені для адаптації соціальної відповідальності в цьому секторі [2]. Також були сформульовані принципи соціально відповідального екологічного маркетингу. Згідно з цим підходом, підприємство повинно не лише заявляти про своє

відповідальність перед суспільством, але й розробляти стратегію, яка враховує побажання споживачів, власні інтереси та інтереси суспільства у довгостроковій перспективі. Фактори, що впливають на формування цієї стратегії, представлені на рис.1.4 [35].

Рис. 1.4. Фактори, що зумовлюють необхідність коригування стратегій розвитку лісових і деревообробних підприємств [35]

Для визначення напрямків розробки стратегій соціально-орієнтованого екологічного маркетингу було проведено аналіз передумов упровадження соціальної відповідальності в лісовому секторі України [23]. На основі цього аналізу було визначено такі напрями розробки: створення сприятливих умов для довгострокових інвестицій у лісове господарство на соціальну та транспортну інфраструктуру лісового сектору; створення конкурентних переваг української лісової продукції на екологічно та соціально чутливих ринках; ефективна співпраця з місцевим населенням та макросередовищем діяльності лісових та деревообробних підприємств; забезпечення потреб населення у благах та функціях лісу; забезпечення прозорості функціонування та звітності лісових та деревообробних підприємств; підвищення рівня соціальної й екологічної

культури діяльності лісових підприємств; подолання проблеми дефіцитності лісової продукції на екологічно-орієнтованих ринках розвинених країн; збільшення обсягів продажів та частки ринку; забезпечення високої якості (у тому числі екологічної) продукції; оптимізація стратегій розвитку шляхом запобігання соціальним, економічним та екологічним ризикам.

«Таким чином, побудова стратегії соціально-екологічно-відповідального маркетингу в лісовому секторі повинна опиратися на загальноприйняті стандарти й методики організації процесів управління як фінансовою, так і нефінансовою складовою; ґрунтуватися на взаємовигідній співпраці, діалозі з громадськістю; орієнтуватися на визначення основних прав, активної співпраці зацікавлених сторін та підприємств; бути спрямованою на забезпечення довготривалого та збалансованого розвитку [41, с. 67]».

Отже, менеджери та маркетологи повинні зосередитися на розвитку стратегій соціально відповідального екологічного маркетингу, які змінюють негативний вплив на лісові екосистеми. Для цього потрібно продовжувати розроблення та впровадження механізмів державного регулювання соціальної відповідальності. Метод Дельфі може бути використаний для розробки поетапних рекомендацій з урахуванням специфіки кожного підприємства. Також слід використовувати план дій для подолання соціальних та екологічних проблем. Соціально відповідальні програми та екомаркетингові стратегії повинні бути розроблені з участю експертів та адаптовані до місцевого контексту, враховуючи інтереси місцевих громад [35].

Висновки до 1-го розділу. Проведено аналіз літературні джерела щодо предмету дослідження. Було розглянуто різні приклади КСВ на підприємствах, досліджені та вивчені різні підходи та методи впровадження соціальної відповідальності під час розроблення екологічних маркетингових стратегій. На основі цього аналізу, було вирішено застосувати метод нефінансової звітності для оцінки ефективності реалізації програм та проєктів у філії «Чернігівське ДП».

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Для правильного вибору методу та інструментарію оцінювання необхідно врахувати такі фактори: розуміння сутності внутрішньої соціальної відповідальності та її різнонаправленості, визначення цілей та об'єктів оцінювання, урахування специфіки діяльності підприємства, знання правових аспектів господарювання та міжнародних стандартів.

Для виконання аналізу корпоративної соціальної відповідальності у філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України» була використана наступна методика:

1. Визначення цілей та завдання аналізу. Перш за все, встановлено, які аспекти КСВ потрібно проаналізувати (відносини з працівниками, вплив на довкілля, соціальні проекти та заходи, тощо).
2. Збір необхідних даних. Для проведення аналізу зібрано інформацію про різні аспекти КСВ у філії. Це були дані про соціальні програми для працівників, екологічні заходи, спонсорські проекти, дані стосовно внутрішньої та зовнішньої соціальної політики. Дану інформацію отримано зі звітів, інтерв'ю з керівництвом та працівниками підприємства.
3. Аналіз отриманих даних. Після збору даних проведено їх аналіз. Визначено, наскільки ефективними є програми та проекти КСВ у підприємстві.
4. Проведено оцінку ефективності реалізації програм та проектів корпоративної соціальної відповідальності за групою факторів: зниження негативного впливу на довкілля, участь у лісовідновних еко-акціях країни, боротьба з анти-екологічним ставленням до природних багатств, протипожежна безпека, соціальні проекти та програми, безпека умови праці, співпраця зі стейкхолдерами, соціальна робота між

працівниками, нульова толерантність до корупції, ведення прозорої діяльності.

5. Розробка напрямів розвитку та вдосконалення корпоративної соціальної відповідальності. На основі аналізу оцінки ефективності реалізації програм та проектів провела аналіз сильних, слабких сторін, можливостей та загроз КСВ філії (SWOT-аналіз).

Найбільш доступним методом оцінювання корпоративної соціальної відповідальності є аналіз вебсайтів та нефінансової звітності компанії.

Нефінансова звітність включає нефінансові показники, такі як соціальна відповідальність, екологічна сталість та управлінські практики. Вона є інструментом інформування різних груп впливу про реалізацію цілей підприємства щодо сталого розвитку.

Висновки до 2-го розділу. У даному розділі висвітлена методика виконання роботи, яка дозволяє систематично вивчати та вирішувати питання розвитку та впровадження КСВ в філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України», сприяючи досягненню сталого розвитку та покращенню іміджу підприємства.

РОЗДІЛ 3

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА
ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Організаційна структура підприємства

Філія «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України» (рис. 3.1) (далі – підприємство) розташоване в північно-західній частині Чернігівської області на території Чернігівського та Корюківського районів [45].

Поштова адреса: вул. Олександра Молодчого, 18, Чернігів,

Чернігівська область, 14013

тел-факс : +0462566174

e-mail: info@cherniviv.lsgosp.com.ua

Рис. 3.1. Контора філії «Чернігівське лісове господарство» [45]

Адміністративно-організаційну структуру та загальну площу філії Чернігівського лісового господарства наведено у табл. 3.1 та рис. 3.2.

Таблиця 3.1

Адміністративно-організаційна структура підприємства [45]

№	Найменування лісництв	Адміністративний район	Загальна площа, га
1	Мешкунівське лісництво	Чернігівський	9667,0
2	Славутицьке лісництво	Чернігівський	10253,0
3	Пакульське лісництво	Чернігівський	10793,0
4	Березнянське лісництво	Корюківський	2085,0
		Чернігівський	6076,0
5	Красилівське лісництво	Чернігівський	8218,0
6	Любецьке лісництво	Чернігівський	8477,0
7	Олишівське лісництво	Чернігівський	3719,0
8	Придеснянське лісництво	Чернігівський	3387,5
9	Горбачівське лісництво	Чернігівський	3564,4
10	Остерське лісництво	Чернігівський	4801,3
11	Козелецьке лісництво	Чернігівський	2465,0
12	Моровське лісництво	Чернігівський	3637,7
13	Косачівське лісництво	Чернігівський	3667,3
14	Сорокошицьке лісництво	Чернігівський	4916,5
15	Бондарівське лісництво	Чернігівський	6372,2
16	Карпилівське лісництво	Чернігівський	4644,7
17	Городищинське лісництво	Чернігівський	5600,0
	Разом		102344,6

Проаналізувавши дані з табл. 3.1, встановлено, що більшість лісництв територіально знаходяться в Чернігівському районі - 98,0%, решта лісництв, а саме 2,0%, відноситься до Корюківського району.

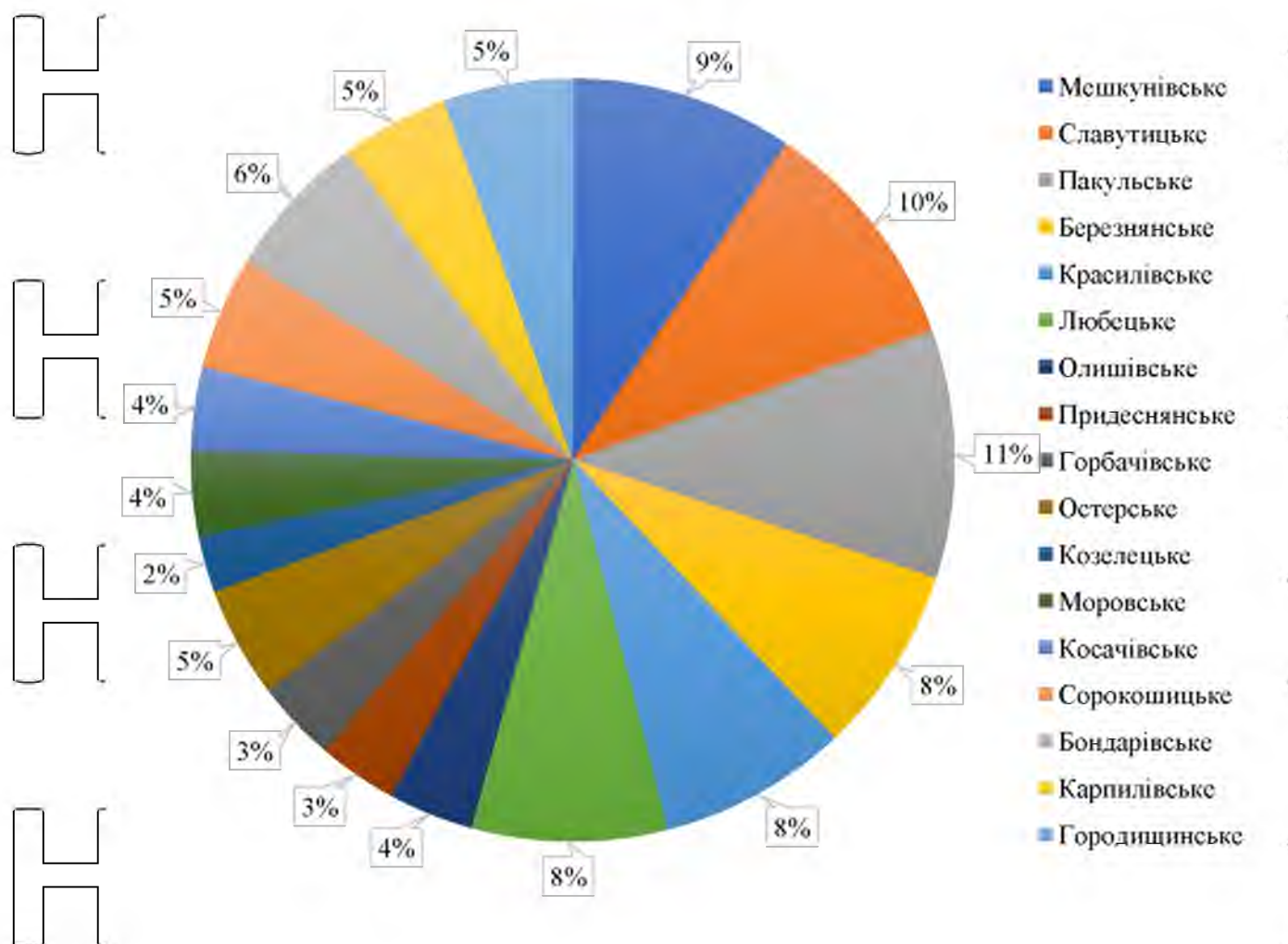

Рис. 3.2. Адміністративний розподіл земель лісогосподарського призначення філії «Чернігівське ЛП», %

На рис. 3.2., зображено розподіл земель підприємства в межах структурних підрозділів (лісництв). Розподіл площ є досить не рівномірним. Є лісництва, які займають лише 2% від загальної площі (Козелецьке), а є в 5 раз більші по площі - 11% (Пакульське).

3.2. Аналіз господарської діяльності підприємства

У своїй практичній діяльності лісгосп керується «Оснoвними положеннями організації та розвитку лісового господарства» викладеними у попередньому проєкті лісовпорядкування.

Територія філії поділяється на господарські підрозділи, виходячи з поділу існуючих лісів на категорії захисності, а також способу ведення в них господарства. Господарські секції були створені згідно переважаючих порід з урахуванням умов зростання та продуктивності.

У лісгоспі було затверджено розрахункову лісосіку рубок головного користування на 2020 рік, у розмірі 55,9 тис.м³, на період 2021 року діяла розрахункова лісосіка у розмірі 52,6 тис.м³, а 2022 році вступила в дію розрахункова лісосіка у розмірі 73,7 тис.м³

Таблиця 3.2

Обсяги заготівлі деревини від рубок головного користування за 2020-2023 роки

Господарство	Обсяги заготовленої деревини, м ³			Разом
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	
Хвойне	56679,0	53394,0	73871,0	183944,0
Твердолистяне	10235,0	10983,0	13434,0	34652,0
М'яколистяне	3539,0	3618,0	6783,0	13940,0
Разом	70453,0	67995,0	94088,0	232536,0

Проаналізувавши дані табл. 3.2 бачимо, що фактичний обсяг заготівель на період 2020-2022 років був не рівномірним. У 2022 році обсяг заготівлі значно зріс у зв'язку з реорганізацією і об'єднанням підприємств.

На рис. 3.3. наведено обсяги заготовленої деревини за період 2020-2022 років. Обсяги заготівлі по групі хвойних порід у 2022 році збільшилися на 13 %, твердолистяних на 7 %, а м'яколистяних на 10 %. Це пояснюється об'єднанням підприємств в результаті якого збільшилася площа лісів філії.

Рис. 3.3. Розподіл обсягів заготовлі деревини у 2020-2022 роках за групами порід, м³

За даними табл. 3.3 видно, що розподіл заготовлі є не рівномірний. По хвойних породах у 2020-2021 роках було на третину менше заготовлено деревини ніж у 2022 році. По м'яколистяних породах заготовля деревини в 2020-2021 роках була у майже у 3 рази менша ніж у 2022 році. У 2022 році обсяги заготовлі по твердолистяних породах зросли більше ніж на 20% у порівнянні з минулими роками.

Таблиця 3.3

Обсяги заготовлі від рубок догляду за 2020 – 2023 роки

Господарство	Обсяг заготовленої деревини, м ³			
	2020 р	2021 р	2022 р	Разом
Хвойне	23419,0	14878,0	26914,0	65211,0
Твердолистяне	11995,0	12582,0	23681,0	48258,0
М'яколистяне	138,0	602,0	765,0	1505,0
Разом	35552,0	28062,0	51360,0	114974,0

На рис. 3.4, зображено порівняння обсягів заготовленої деревини в розрізі груп порід за 2020-2022 роки. Ми бачимо, як змінюються обсяги заготовлі по породах за кожен рік.

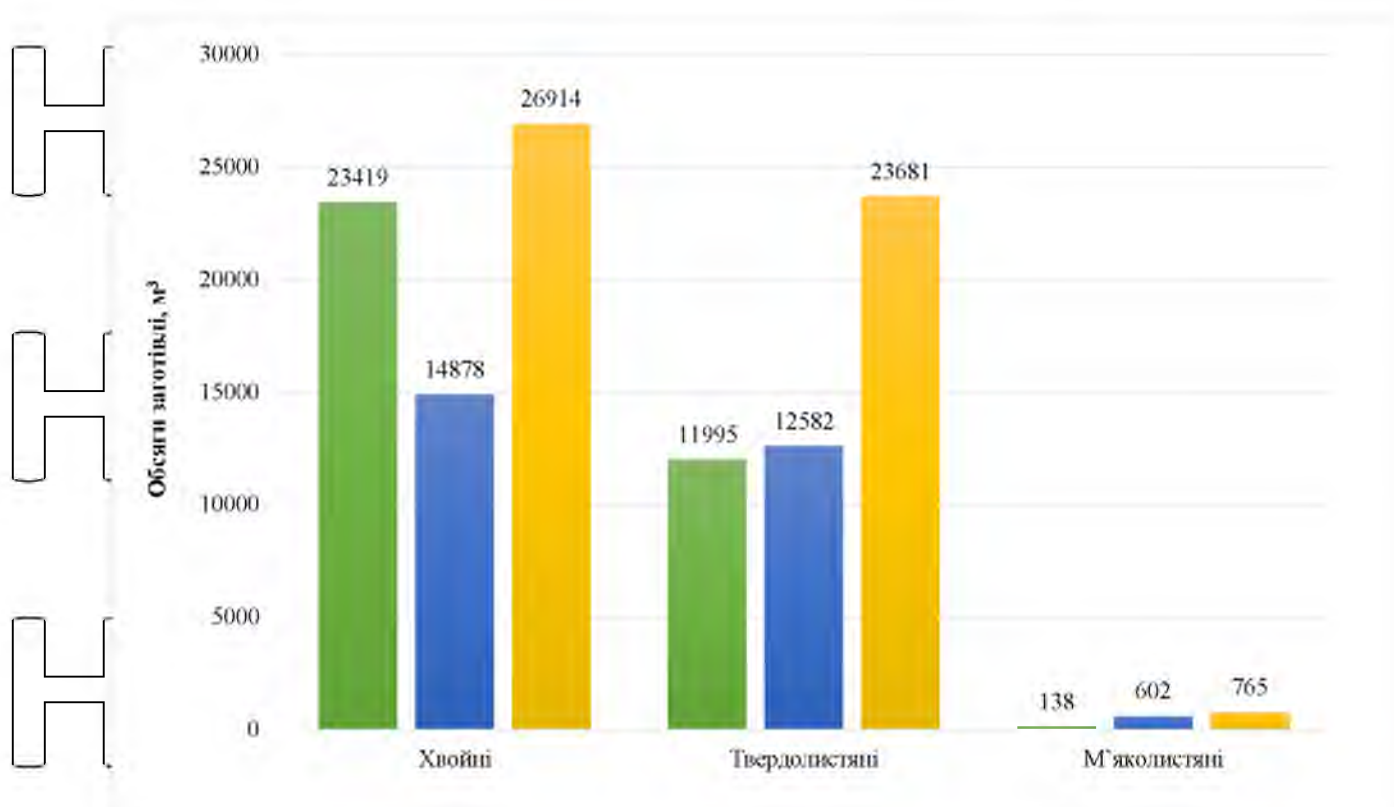

Рис. 3.4. Обсяги заготівлі деревини за групами порід від рубок догляду у 2020-2022 роках у Чернігівському ЛП, м³. Запланований та фактично виконаний обсяг санітарних рубок наведені у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Обсяги виконання санітарних рубок за ревізійний період

Вид санітарної рубки	Плановий обсяг		Термін виконання, роки	Фактично виконаний	
	Площа, га	Запас, тис.м³		Площа, га	Запас, тис.м³
Суцільна	31,4	5,09	1	559,8	122,4
Вибіркова	2276,1	31,07	2	10986,1	149,9
Разом	2307,5	36,16		11545,9	272,3

З даних наведених у табл. 3.4. видно, що загальні обсяги вибіркової санітарних рубок мали бути виконані впродовж 2-х років на площі 2276,1 га з запасом зрубаної деревини 31,07 тис.м³. Фактично за 2 роки підприємство

виконало її на площі 3614,6 га із запасом 29,8 тис.м³, що на 15% більше від запланованого обсягу. Це пояснюється погіршенням загального стану насаджень. Вибіркові санітарні рубки у наступні роки ревізійного періоду були проведені на площі 7371,5 га з запасом 120,1 тис.м³ деревини.

Агропідприємства створили лісові культури на площах, які не придатні для сільського господарства. Основним методом створення цих культур буда посадка. Для підготовки ґрунту використовували механізований підхід, такий як плуг ПКЛ-70 та дискові борони.

Кількість посадкових місць станоовило 8-10 тис. шт. сіянцив на 1 га, а культури сосни звичайної були створені з введенням у склад берези звичайної. Розміщення сіянцив проводилося за схемами 2,0 x 0,5 м або 2,5 x 0,5 м. Догляд за культурами проводився 10 разів, включаючи обробку між рядами культиватором та ручний догляд в рядах. Термін переводу лісових культур у вкриту лісом площу витримувався, у залежності від пород і становили 4-6 років. Для захисту культур від пошкоджень дикими тваринами використовувався ревелект "Цервакол" [40].

Дані з виконання основних видів робіт із відтворення лісів 2020-2022 років наведені нижче в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Основні види робіт із відтворення лісів за 2020-2022 роки у філії «Чернігівське лісове господарство»

№ п/п	Основний вид робіт	Площа, га			
		2020 р.	2021р.	2022р.	Разом
1	Садіння лісу	377,5	452,8	395,0	1225,3
2	Природне поновлення	9,9	12,0	37,0	58,9
3	Лісорозведення на непридатних землях інших землекористувачів	20,0	13,9	2,0	35,9
	Разом	407,4	478,7	434,0	1320,1

На рис. 3.4. бачимо, що найвищі обсяги садіння лісу були у 2021 році, сприяння природньому поновленню відповідно у 2022 році, а найбільше проведено лісорозведення на непридатних землях у 2020 році. Загалом лісовідновлення та лісорозведення проведено задовільно у 2020 -2022 роках.

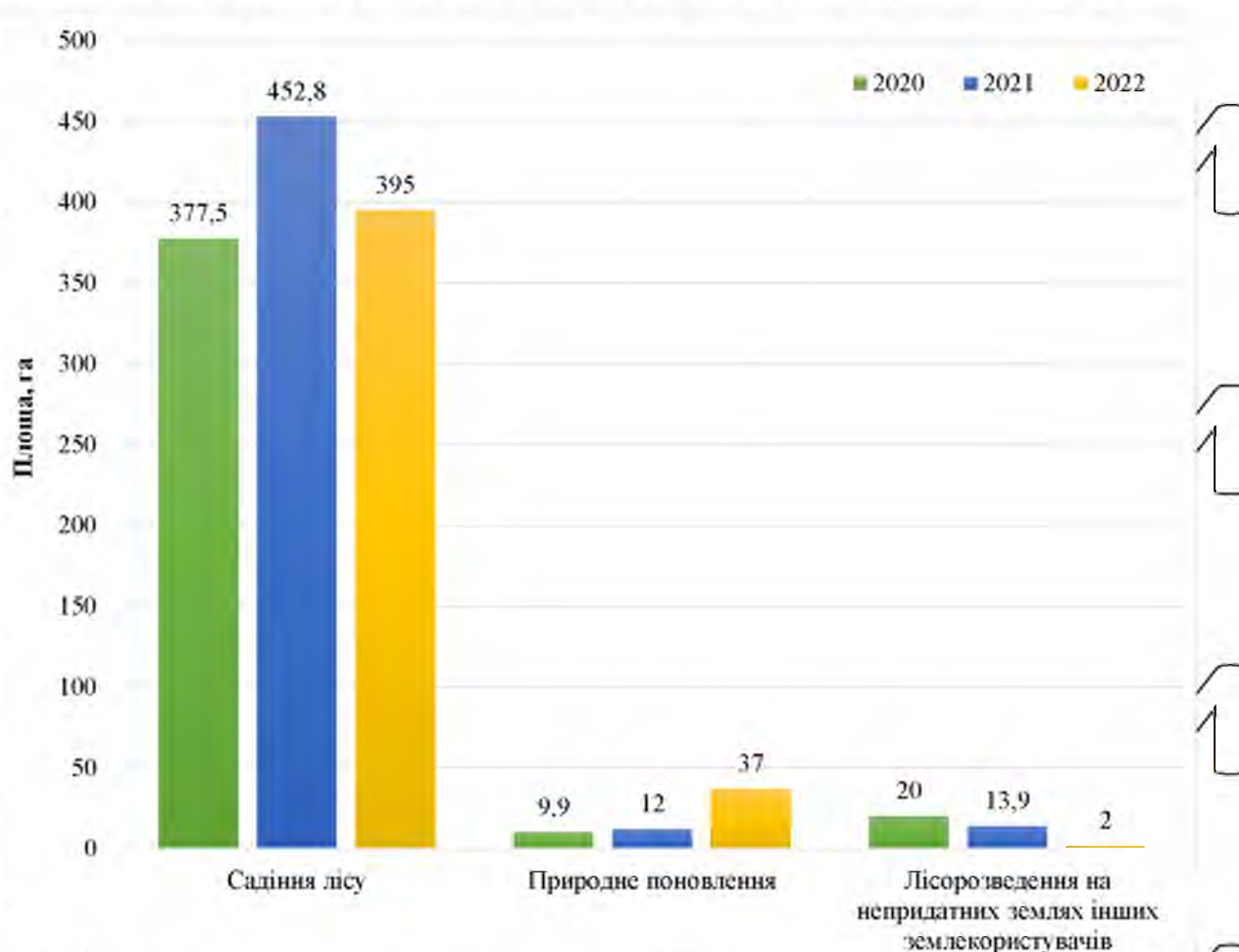

Рис. 3.4. Виконаний обсяг основних видів робіт із відтворення лісів у філії «Чернігівське ЛГ» за 2020-2022 роки

У підприємстві є 2,9 га тимчасових розсадників, з яких 1,65 га є з продуктивною площею. За останні два роки у розсадниках було вирощено в середньому близько 2,5 мільйонів сіянців щорічно. Ці розсадники повністю задовільняють потребу в садивному матеріалі. Також у підприємстві є лісові школи на площі 0,8 га, де вирощуються 4,5 тис. штук садивного матеріалу для озеленення.

Для проведення лісовідновлювальних робіт за останні два роки було потрібно в середньому 650 кг насіння. Заготівля насіння проводилась на постійних лісонасінних базах. За цей період було зібрано в середньому 640 кг селекційного насіння, з них 78 кг сосни звичайної і 562 кг дуба звичайного.

Загалом, за останні два роки було зібрано 15% насіння на постійних насінних ділянках і 83% на насінних плантаціях [40].

За минулий ревізійний період було відмічено осередки масового розмноження такого шкідника лісу, як сосновий пильщик. З хвороб лісу найбільш поширені були коренева губка сосни звичайної та трутовик несправжній осиковий.

Для регулювання чисельності соснового пильщика проводились наземні винищувальні заходи боротьби, під час яких використовувався опрутокімкат фастак з середньою нормою витрат 80 гр/га. Ефективність обробки становила 95%. Для цього використовувався аерозольний генератор «Гард» [40].

Проведені санітарні рубки сприяли поліпшенню санітарного стану насаджень та зменшенню площі деревостанів з осередками хвороб та шкідниками лісу.

Нагляд за шкідниками здійснюється лісовою охороною підприємства, а працівники спеціального лісозахисного підприємства «Київлісзахист» надають допомогу в цьому. Загалом, лісозахисні заходи, санітарні рубки і рубки догляду мають позитивний вплив на стійкість насаджень та запобігають розвитку поширенню шкідників і хвороб лісу.

Щодо охорони території підприємства від пожеж то наземна охорона задіяна на всій території. Окрім наземною здійснюється й авіаційна охорона лісу в таких лісництвах як Любецьке, Славутицьке, Мешуківське та Шакульське.

Організація території лісгоспу включає в себе наземну та авіаційну охорону лісу. Для цього було створено вісім пунктів зосередження пожежного інвентаря, а також складений і затверджений оперативний план ліквідації пожеж. Протягом останніх двох років було зафіксовано дев'ять випадків самовільних

рубок, що призвело до збитків у розмірі 154,23 тис. грн. З цього приводу були складені шість протоколів і накладені адміністративні штрафи [40].

На території лісгоспу також функціонує учнівське лісництво, яке задовольняє потреби учнів та молоді в знаннях про лісництво і сприяє формуванню свідомого ставлення до праці та охорони природи. Учнівське лісництво повинно дотримуватися законодавства України про освіту та лісове господарство. Згідно наказу № 15 від 22.01.1969 року, на території лісгоспу діє одне учнівське лісництво, в якому беруть участь 16 учнів [40].

Також планується створення Любецького шкільного лісництва, яке буде сприяти розвитку знань та навичок учнів у галузі лісництва, а також вихованню свідомого ставлення до праці та охорони природи. У своїй діяльності учнівське лісництво повинно керуватися основними положеннями Закону України «Про освіту», Лісового кодексу України та Положенням про учнівське лісництво загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів, затвердженим наказом № 307 Міністерства освіти України від 01.11.1995 року.

Учнівське лісництво беруть участь у таких роботах: посадка лісових культур на площі 1,5 га, догляд за лісовими розсадниками на площі 0,1 га, догляд за лісовими культурами на площі 2,0 га, заготівля лісового насіння (шишки) у кількості 500 кг, а також виготовлення та встановлення шпаківень в кількості 30 штук [40].

Отже, аналізуючи лісгосподарську діяльність філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» можна виділити як позитивні так і негативні сторони. До позитивних аспектів можна віднести якісні відводи під рубку головного користування із середнім кореневим запасом 450 м³/га, наявність великої кількості постійних лісонасінєвих баз, а також своєчасне внесення змін у матеріали лісовпорядкування та ведення іншої технічної документації відповідно до вимог нормативних документів. До негативних аспектів ведення лісового господарства слід віднести досить значні площі лісових пожеж та незадовільні лісові культури. Загалом, господарська діяльність філії є задовільною.

3.3. Оцінка впливу господарської діяльності підприємства на довкілля

Оцінка впливу на довкілля в лісовій галузі є процедурою, під час якої лісокористувачі повинні оцінити наслідки своєї діяльності для навколишнього середовища. Це включає оцінку впливу на безпеку людей, їхнє здоров'я, рослинний та тваринний світ, біорізноманіття, ґрунти, повітря, воду, клімат, ландшафт, природні території, історичні пам'ятки та інші матеріальні об'єкти, а також наслідки для культурної спадщини та соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів [38].

Під час здійснення господарської діяльності, виникають короточасні та місцеві впливи на повітря у вигляді відпрацьованих газів, диму і пилю, які не є значними. Забруднення атмосфери пилом, яке може виникати у робочих зонах під час руху транспортних засобів в сухий період року, відбувається через проїзд транспорту по дорогах з ґрунтовим покриттям під час пересихання верхнього шару ґрунту і є тимчасовим та місцевим. Це також не є значним.

При проведенні вирубки лісу та інших лісових робіт, існує ризик ущільнення ґрунту транспортними засобами. Оскільки використовується колісна техніка масою не більше 10 тонн, ризик ущільнення ґрунту вважається незначним.

Під час проведення господарських робіт механізованим способом, існує можливість забруднення ґрунту та підґрунтя через потенційний витік та пролив паливно-мастильних матеріалів з обладнання та транспортних засобів.

Очікується, що такий потенційний вплив на ґрунт буде місцевим і незначним. За період аудиту з 2000 року не було зафіксовано забруднення ґрунту витокami паливно-мастильних матеріалів [40].

Очікується, що це не матиме впливу на підземні води. Заплановані заходи не порушують гідродинамічну систему руху ґрунтових вод, зокрема перших горизонтів підземних вод та підземного стоку. Основним можливим впливом на водні об'єкти є забруднення річок рештками від лісозаготівельних робіт, виробничими відходами та сміттям, поверхневими стічними водами з автодоріг, а також порушення гідрологічного режиму систем ґрунтових вод. Внаслідок

роботи лісозаготівельної техніки та вирубки лісу, може бути змінена система поверхневих вод, що може спричинити часткове перезволоження та заболочення певних територій. Також можливе забруднення поверхневих вод паливно-мастильними матеріалами [40].

Негативний вплив лісозаготівельних та лісовідновлювальних робіт зведено до мінімуму завдяки забороні проведення вирубки лісу неподалік водних об'єктів з метою запобігання забрудненню, замуленню та виснаженню водних об'єктів, а також збереженням прилеглих до них водоохоронних зон та особливо захищених прибережних ділянок.

Проведення господарської діяльності в лісах може мати як позитивний, так і негативний вплив на рослини та тварин. Негативні наслідки включають порушення міграційних шляхів тварин та зниження їх живильних зон. Однак згідно з законодавством України та природоохоронними конвенціями, при проведенні лісозаготівельних робіт дотримуються вимог збереження біологічного різноманіття лісових екосистем.

Для мінімізації негативного впливу на фауну, необхідно уникати перетинання ділянок, де масово розмножуються дикі тварини. Позитивним впливом є створення робочих місць та можливостей отримання доходу для місцевих жителів. Всі відходи, що утворюються під час лісозаготівельних робіт, будуть утилізовані згідно з договорами підприємства.

Не передбачається жодного впливу на землекористування, пов'язаного з проведенням робіт, оскільки філія «Чернігівське ЛП» є постійним користувачем земельних ділянок, де будуть проводитись роботи.

Під час виконання робіт можуть виникнути інші потенційні негативні впливи, такі як дорожній рух, ризик аварій та можливий травматизм при порушенні техніки безпеки. Однак можливий позитивний вплив полягає у створенні робочих місць для мешканців зони діяльності лісгоспу та збільшенні їх можливостей отримання доходу [40].

Висновки до 3-го розділу. Площа земель філії Чернігівське ЛГ становить 102344,6 га. Проаналізувавши господарську діяльність філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» за останні 3 роки, можна виділити як позитивні так і негативні сторони. До позитивних аспектів можна віднести, що обсяг зготовленої деревини від рубок з кожним роком збільшується. Головними породами, які заготовляють на підприємстві, є хвойні. Вони складають 80% від усіх обсягів заготовленої деревини. Підприємство має велику кількість постійних лісонасіневих баз, а також своєчасне внесення змін у матеріали лісовпорядкування та ведення іншої технічної документації відповідно до вимог нормативних документів. До негативних аспектів ведення лісового господарства слід віднести досить значні площі лісових пожеж та незадовільні лісові культури. Загалом, господарська діяльність філії є задовільною.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 4

НУВБІП УКРАЇНИ

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ФЛІП «ЧЕРНІГІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

4.1. Внутрішня і зовнішня соціальна політика

Сьогодні термін «корпоративна соціальна відповідальність» настільки поширений, що пошук цієї комбінації слів в англomовному інтернет-середовищі дає більше мільйона результатів. В документах Європейської комісії можна знайти таке визначення: «Корпоративна соціальна відповідальність в сутності є концепцією, що відображає добровільне рішення компанії брати участь у поліпшенні суспільства та захисту навколишнього середовища» [22].

Підприємства раніше вважали розвинену систему соціального захисту лише джерелом непотрібних витрат. Оскільки держава не могла фінансово підтримувати її належним чином, очевидно було, що рівень соціального захисту населення різко зменшиться - кількість соціальних об'єктів скоротиться, якість соціальних послуг погіршиться. Однак, в останні роки відбувається зміна суспільних цінностей і пріоритетів. Разом з економічними факторами все більшу роль у забезпеченні конкурентоспроможності, досягненні високої продуктивності і прибутковості виробництва починають відігравати неекономічні показники роботи підприємства - рівень соціального захисту працівників, розробка і реалізація програм підтримки інтернатів, лікарень і шкіл, впровадження механізму контролю якості на підприємстві, впровадження екологічно безпечних і енергозберігаючих технологій тощо.

Об'єднавши різні теорії концепції корпоративної соціальної відповідальності, вчений А. Керолл запропонував трактувати КСВ як своєрідну «піраміду», що складається з економічної, правової, етичної та дискреційної відповідальності підприємства перед суспільством.

В основі «піраміди» А. Керолла (рис. 4.1) є економічна відповідальність, так як історично компанії створювалися для виробництва товарів та послуг, що дозволяло задовольнити потреби суспільства та отримувати прибуток.

Юридична відповідальність передбачає необхідність дотримуватися чинного законодавства, підпорядковуючи свою економічну діяльність чинним законодавчим нормам. Етична відповідальність — це вимога від підприємства діяти відповідно до існуючих моральних стандартів своїх стейкхолдерів.

Дискреційна (філантропічна) відповідальність означає, що організація буде добровільно реагувати на очікування суспільства і використовувати соціальну програму для здійснення своєї діяльності.

Рис. 4.1. Піраміда КСВ А. Керолла [6]

Після реформування, ДП «Ліси України» створили кодекс етики з усіма сукупностями цінностей, етичними нормами, принципами та стандартами, що визначають формування взаємовідносин між працівниками самого підприємства та між працівниками, які здійснюють свою діяльність на користь ДП «Ліси України», в тому числі між працівниками філій.

«Кодекс етики визначає цінності, принципи, стандарти поведінки і етичні норми у відносинах з діловими партнерами та клієнтами Підприємства, а також в бізнес-діяльності ДП «Ліси України» і у відносинах з оточенням [16].»

Основними цінностями у лісогосподарському підприємстві є компетентність, професіоналізм, добросовісність, надійність, взаємна повага, результативність, постійне удосконалення та підприємливість. Під

компетентністю розуміють те, що працівники володіють необхідними навичками та знаннями і досконало знають свою справу. Професіоналізм означає своєчасне та якісне виконання завдань, а також постійне вдосконалення професійних якостей. Добросовісність передбачає виконання договірних зобов'язань та забезпечення високої якості співробітництва. Надійність вказує на лідерство ДП «Ліси України» у сфері лісового господарства та прагнення створити бездоганну репутацію. Взаємна повага базується на виконанні взаємних обов'язків та повазі між працівниками. Результативність означає досягнення поставлених цілей та постановку нових завдань для досягнення мети діяльності.

Постійне удосконалення включає пошук можливостей для вдосконалення процесів та розвитку працівників. Підприємливість означає цілеспрямованість та сміливість в прийнятті рішень для підприємства та його ділових партнерів.

Соціальна політика підприємства у відповідності з її адресатами поділяється на внутрішню та зовнішню (рис. 4.1). Внутрішня соціальна відповідальність філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» включає забезпечення безпеки праці, стабільної виплати заробітної плати, соціально значущої заробітної плати, медичного та соціального страхування працівників, розвиток людських ресурсів через навчальні програми та програми підготовки і підвищення кваліфікації працівників, допомогу в критичних ситуаціях і підтримку ветеранів-пенсіонерів.

Зовнішня соціальна відповідальність філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» включає природоохоронні заходи та заходи з благоустрою рекреаційних територій для створення комфортних умов для відпочинку та захисту навколишнього середовища, співпрацю з місцевим населенням, споживачами рекреаційно-туристичних послуг, туристичними фірмами та іншими цільовими групами через екологічно орієнтовану рекламу, пропаганду, засоби стимулювання збуту та персонального продажу.

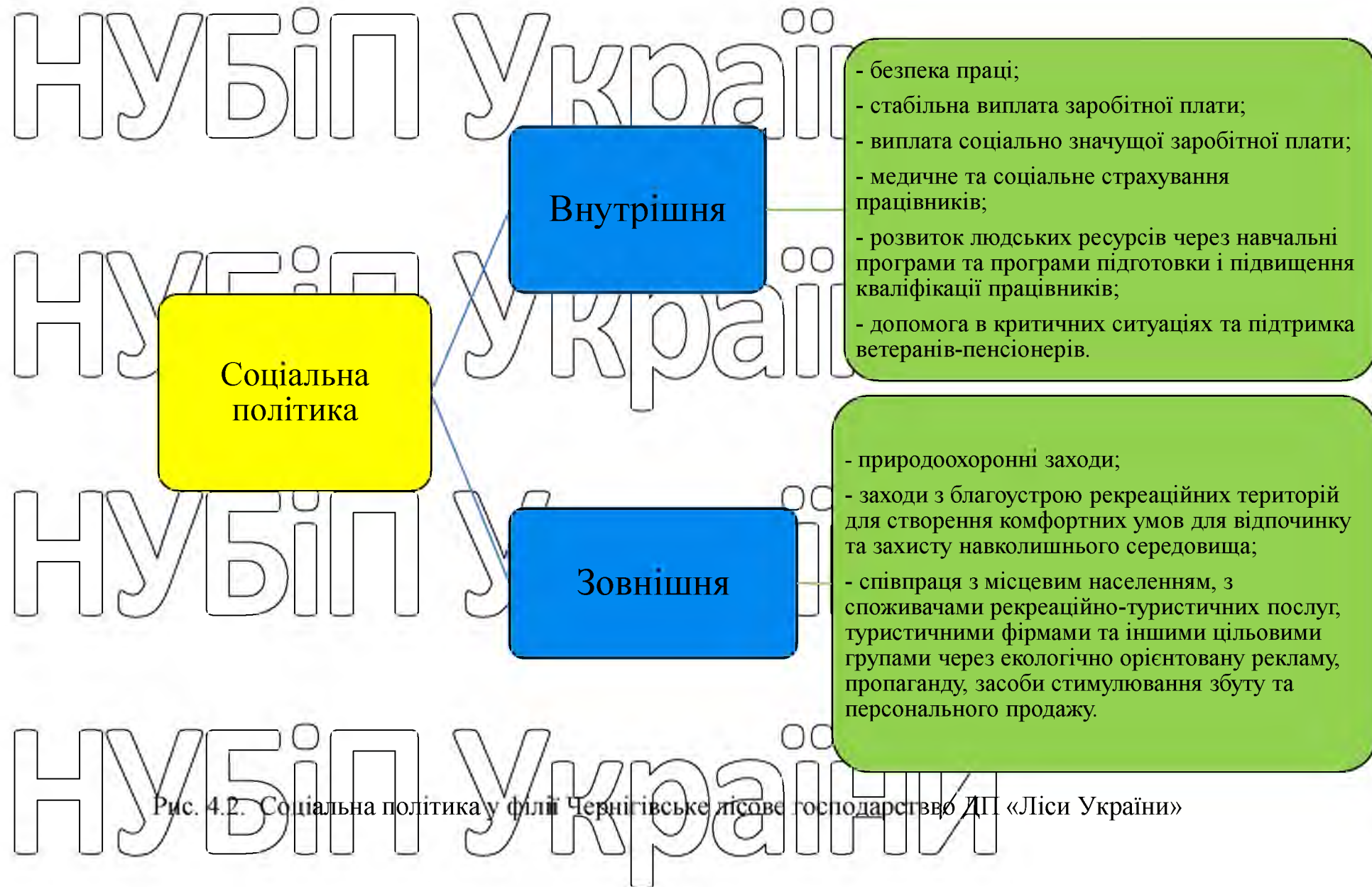

Рис. 4.2. Соціальна політика у філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України»

В колективному договорі підприємства прописані всі можливі матеріальні та соціальні допомоги, які можуть отримати працівники. А саме:

- отримати часткову компенсацію на обігрів квартири (сплата комунальних платежів за опалення) та приватних будинків (придбання дров) матеріальною допомогою працівникам у розмірі 6700 грн., раз на рік згідно заяви працівника який працює не менше 5 років на філії і має середню заробітну плату менше ніж 3 мінімальні заробітні плати за останній рік;
- раз на рік надання допомоги у розмірі 6700 грн. для опалення квартири чи приватного будинку пічним опаленням: колишнім працівникам, які отримали трудове каліцтво або професійне захворювання на лісгосподарських підприємствах; сім'ям загиблих на виробництві, в АТО, ООС та війні з російською федерацією (військовий стан у зв'язку зі збройною агресією російської федерації введений з 2022 року); пенсіонерам підприємств, які мають загальний стаж роботи в лісовій галузі 15 і більше років на підприємствах; працюючим учасникам АТО, ООС, мобілізованим до ЗСУ, територіальної оборони та інших збройних формувань, які забезпечують обороноздатність країни;
- Надання матеріальної допомоги при наступних обставинах:
 - після повернення на Підприємство з бойових дій у лавах Збройних Сил України у розмірі мінімальної заробітної плати;
 - до Дня працівника лісу, інших державних та релігійних свят (умови та конкретний розмір визначається по Підприємству за наказом Генерального директора для усіх працівників);
 - переможцям різноманітних трудових змагань на підставі наказу;
 - працівникам, які постраждали внаслідок не передбачуваних обставин (стихійного лиха, пожежі тощо) надавати матеріальну допомогу, розмір якої визначається індивідуально в кожному конкретному випадку

наказом керівника філії / Генерального директора за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації;

- при звільненні працівника у зв'язку з виходом на пенсію вперше (на дагу звільнення), у тому числі на пільгових умовах (залежно від стажу

роботи в лісовому та мисливському господарстві):

- стаж роботи від 10

до 20 років – 0,5 середньомісячних заробітних плат, але не більше

25 000 грн.;

- стаж роботи від 20 до 25 років - одну середньомісячну заробітну плату, але не більше 50 000 грн.;
- стаж роботи 25 років і

більше - дві середньомісячні заробітні плати, але не більше 100 000 грн.;

- один раз на рік працівникам-учасникам АТО, ООС, війни з російською

федерацією (військовий стан у зв'язку зі збройною агресією російської федерації введений з 24.02.2022 року) та їхнім сім'ям, які потребують

соціальної допомоги, розмір допомоги визначається в залежності від

фінансової можливості Підприємства, але не більше 15 тис. грн.

Рішення про виділення допомоги приймається спільним рішенням Сторони роботодавця і профспілкової Сторони в особі первинної

профспілкової організації філії та оформляється наказом по філії або апарату Підприємства;

- при проведенні високовартісної операції чи довготривалого лікування працівників, їх дітей або близьких родичів (чоловік/дружина) і при наявності підтверджуючих документів - один раз на рік у розмірі двох

окладів, але не більше 100 000 грн;

- при першому одруженні – у розмірі 0,5 мінімальної заробітної плати;

- при народженні дитини – у розмірі 0,5 мінімальної заробітної плати (кожному з батьків, якщо вони працюють у структурному підрозділі);

- з нагоди ювілейних дат (50, 60 і далі п'ять кратно років) працівників - у розмірі мінімальної заробітної плати;

- у випадках потрапляння працівника у важкі фінансові обставини у розмірі мінімальної заробітної плати згідно їх заяв;

- на поховання працівника (колишнього працівника, що вийшов на пенсію), або близьких родичів (чоловік, дружина, діти, батько, мати) працівника у розмірі мінімальної заробітної плати.

- Працівникам Підприємства, які були демобілізовані після участі в АТО, ООС, участі в російсько-українській війні (військовий стан у зв'язку зі збройною агресією російської федерації введений з 24.02.2022 року), приймали участь в бойових діях та мають посвідчення учасника бойових дій, встановити доплату у розмірі 20% до посадового окладу.

- Проводити компенсацію майстрам лісу за використання власного транспорту при виконанні посадових обов'язків по охороні і захисту лісу та контролю, організації рубок у розмірах зазначених в додатку №19, за умови використання GPS трекерів та камер відеоспостереження та передачі цих даних відповідальній службі;

- Щомісячно виплачувати мінімальну заробітну плату на кожну дитину до досягнення нею повноліття у випадку загибелі або зникнення безвісти під час бойових дій в АТО, ООС та війни з російською федерацією (військовий стан у зв'язку зі збройною агресією російської федерації введений з 24.02.2022 року) працівника підприємства, або загибелі при виконанні посадових обов'язків;

- Виплачувати одноразову допомогу сім'ї працівника, загиблого на виробництві з вини Підприємства. Розмір матеріальної допомоги встановлюється спеціально створеною комісією з представників Сторони роботодавця та профспілкової Сторони;

- Частково компенсувати сплачувану працівником вартість оренди житла для іногородніх працівників ДП «Ліси України» за умови ротації, молодим сім'ям, молодим спеціалістам та внутрішньо переміщеним особам, які працюють на Підприємстві, у розмірі не більше 50% вартості проживання на місяць [17].

Рис. 4.3. Рекреаційний пункт «Діброва» філії Чернігівське ЛГ [43]

Що до зовнішньої соціальної відповідальності, то у місцях відпочинку місцевого населення філія Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» постійно створює нові пункти рекреації (рис. 4.2) та проводиться догляд за вже існуючими. Ці пункти облаштовані всім необхідним для відпочинку та навіть для проведення родинних свят. У зв'язку з тим, що зараз відвідувати ліси вкрай небезпечно, так як вони нашпиговані вибуховими пристроями, залишеними російськими агресорами, потреба в таких «острівцях безпеки» зростає. На рекреаційних об'єктах дбайливо виготовлені справжні лісові меблі – широкі зручні лави та столи. Є місця для приготування їжі, дитячий майданчик, акумулятори-бесідки, спеціальні місця для збору сміття, вбиральні. Територія дбайливо обгороджена [46]. Також виставляються аніплаги (12,2 тис. шт.), пафно, плакати на природоохоронну тематику (додаток А).

НУБІП України

4.2. Оцінювання ефективності реалізації програм та проектів корпоративної соціальної відповідальності

Для оцінювання ефективності реалізації програм та проектів корпоративної соціальної відповідальності у філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України» я обрала найдоступніший метод – за вебсайтами та нефінансовою звітністю підприємства.

Нефінансова звітність включає в себе показники, які не стосуються фінансових аспектів, а саме показники з КСВ або ESG-показники (екологічні, соціальні та управлінські) (рис. 4.4). Ці звіти часто називають звітами зі сталого розвитку або звітами корпоративної соціальної відповідальності. Нефінансова звітність є публічною і використовується як інструмент для інформування різних зацікавлених сторін (акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів, місцевої громади, широкої громадськості, уряду, міжнародної спільноти і суспільства) про те, як підприємство реалізує свої стратегічні плани щодо економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності, а також про теми реалізації цих цілей [42].

Зміст ESG-чинників складається з трьох факторів. Перший Е-фактор (екологічний) до якого відноситься вплив філії на кліматичні зміни, зниження негативного впливу на довкілля, заходи щодо зменшення виснаження природних екосистем, гуманне поводження з мисливськими тваринами, екологічна політика, продукування відходів та поводження з ними.

Збереження середовища існування рідкісних видів тварин і рослин є найкращим способом їх захисту. Одним зі способів досягнення цього є створення природно-заповідного фонду на територіях, де ці види проживають. В Чернігівській області є багато об'єктів природно-заповідного фонду, які мають велику кількість видів на невелику площу (більша частина об'єктів має площу до 100 га). Проте, через нерівномірне розташування цих об'єктів і низький відсоток заповідних територій в районах, екологічна стабільність цих територій порушена.

ESG-показники

Е-фактори (екологічні)

- зниження негативного впливу на довкілля;
- участь у лісовідновних еко-акціях країни;
- боротьба з анти-екологічним ставленням до природних багатств;
- протипожежна безпека.

S-фактори (соціальні)

- соціальні заходи та програми;
- безпека умов праці;
- співпраця зі стейкхолдерами;
- соціальна робота між працівниками.

G-фактори (управлінські)

- нульова толерантність до корупції;
- ведення прозорої діяльності;
- наявність етичного кодексу.

Рис. 4.4. Оцінка впровадження програм КСВ за ESG-показниками у філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Чернігівська область є лідером в Україні за кількістю заповідних об'єктів, яких є 386 на загальну площу 93240,49 га, що є 20,3 % від площі лісів філії, підпорядкованих Чернігівському обласному управлінню лісового та мисливського господарства і 7,81 % від площі цієї області. Завдяки державній політиці розвитку заповідної справи, площа заповідних територій постійно збільшується [36].

Це свідчить, перш за все, про те, що розвиток природно-заповідної справи є одним з основних напрямків екологічної стратегії Чернігівської області. Адже тільки заповідні території можуть підтримувати екологічну рівновагу. Необхідно зберегти хоча б частину дикої природи в тому вигляді, в якому вона є.

Філія Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» вже не один рік поспіль підтримує лісовідновні еко-акції країни (за ініціативи Державного агентства лісових ресурсів України, навесні та восени проводиться Всеукраїнська акція «Створюємо ліси разом», еко-проект «Озеленення планети» і т.д.) за підтримки широкого кола стейкхолдерів (місцеве населення, учнів шкільних лісництв та ліцеїв ОТГ і т.д.) [5]. Мета даних акцій полягає у лісовідновленні, збереженні та цінуванні навколишнього середовища, заклику молодого покоління берегти та збагачувати наші ліси.

Так у жовтні 2021 року я сама приймала участь у Всеукраїнській акції «Створюємо ліси разом» та Президентської ініціативи «Зелена країна» (рис. 4.3). Для мене була честь бути учасником даного заходу та прикласти свої зусилля в посадці майбутнього лісу. Тоді 12 850 однорічних сіянців сосни звичайної на площі 2,7 гектарів висадили у лісовому масиві біля с. Пакуль Михайло-Кочубинської селищної територіальної громади Чернігівського району на зрубі 2021 року. Відповідно до схеми змішування лісових культур 5:1, другорядні породи були висаджені трохи згодом. До акції були залучені Пакульське шкільне лісництво, учні шкіл, студенти Національного університету «Чернігівська політехніка», жителі села та інші [50].

Рис. 4.В. Посадка сіянців сосни звичайної під мею Колессова [50]

Зараз, не зважають на те, що «рашисти» залишили у багатьох наших лісах свої криваві сліди, в тих лісах, які перевірили піротехнічні підрозділи ДСНС, вже продовжили садити молоді ліси, тим самим успішно реалізуючи Програму Президента України «Зелена країна». Так, вже весною 2022 року філії Корюківське та Новгород-Сіверські лісові господарства стали лідерами у висадці культур [26].

Також філія активно бориться з анти-екологічним ставленням до зелених багатств. Проводить заходи з прибирання сміття (рис 4.4) в парках та зелених гаях з долученням учнів шкіл, молодіжних рад та студентів, які сприяють спільному прагненню до створення кращого майбутнього для нашої планети, формують культуру чистоти та добайливого ставлення до природи [34].

Рис. 4.4. Прибирання «Березового гаю» за участі працівників філії та учнів [34]

У весняну пору регулярним є проведення семінарів-нарад з приводу здійснення комплексу заходів в осередках хвороб та шкідників лісу, за для усунення спалаху їх масового розмноження [12].

Для своєчасного запобігання пожежам у лісових масивах, лісівники здійснюють постійне патрулювання, створюють мінералізовані смуги (2,3 тис. км) та забезпечують їх догляд (5,6 тис. км) [27]. Також облокуються неплановані дороги, встановлюються інформаційні стенди (212 од.) з показовими матеріалами на місцях відпочинку. Читаються лекції, проводяться бачення громадськості та здійснюються публікації у ЗМІ на протипожежну тематику. У філії працює централізована система відеонагляду за лісовими масивами, є 5 веж, функціонують лісові пожежні станції, є пункти зосередження пожежного інвентарю та засобів пожежогасіння [47]. Також є 7 пожежних автомобілів на базі ЗІЛ-130 та ЗІЛ-131 та 2 пожежні модулі на базі УАЗ [44].

Другий фактор ESG-чинників є S-фактори (соціальні) до яких відносяться соціальні заходи та програми, безпека й умови праці, взаємодія зі споживачами і місцевим населенням, схорона здоров'я на філії та дотримання прав людини.

Філія активно приймає участь у всеукраїнських зимових акціях за ініціативи Державного агентства лісових ресурсів «Нагодуємо птахів узимку».

Працівники готують змайстровані дерев'яні будиночки для підгодівлі птахів і разом з вихованцями шкіл та співробітниками розвішують в парках [48]. Цим

разом, розказуючи дітям чому важливо підгодовувати та якими саме продуктами

пернатих жителів лісу. Це з маличку у дітей викликає піклування та прояв

Рис. 4.5. Нагодуй та врятуй птахів узимку [46]

На території філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» розташовані шкільні лісництва, в яких юним вихованцям лісництва розповідають як від насіння отримати стиглий могутній ліс, про навірями та основні етапи лісового господарства, значення професії лісівника, правила безпечног

відпочинки та культури поведінки у лісі, краще розуміння природи та інші питання лісівничої та екологічної тематики [21]. На рис. 4.6. можемо побачити як весни та на весні учнів шкільних лісництв долучають до лісвідновлювальної компанії і дають змогу посадити власне дерево під керівництвом лісівників.

Рис. 4.6. Участь у масштабній еко-акції «Озеленення планети» [5]

У філії ретельно слідкують за безпечними умовами праці. Забезпечення постійного навчання працівників щодо охорони праці, пожежної безпеки, надання першої медичної допомоги та правил поведінки у разі аварій, проведуть спеціальні навчання і перевірку знань. Це було зроблено з метою виконання системи безперервного навчання для посадових осіб та інших працівників філії [4].

Для підприємства є важливим фактором дружні відносини у колективі, тому де коли озганізуються поїздки на відпочинок саме працівниками. Так, у 2021 році, на Трійцю, дружній колектив філії їздив відпочивати у величній Українські Карпати по насиченій і цікавій програмі (рис. 4.7) [24]. Також, багато років поспіль, підприємство організувало оздоровчі поїздки дітям

співробітників у санаторії та табори, але останні два роки війна внесла свої корективи

Рис. 4.7. Підкорення гори Маковиці працівниками філії Чернігівське лісове господарство [24]

Часто проходять спортивні змагання та турніри (міні-турніри з футболу, обласні змагання з компакт-спортивту, конкурс вальників лісу) між лісівниками лісництв та області [10, 28, 25]. Спортивні змагання мають на меті сприяння активному відпочинку та покращенню здоров'я працівників, створення дружніх та спортивних взаємин між лісівниками, а також об'єднання філій для спільних досягнень у щоденній праці.

За для покращення свої посадових навичок і обов'язків працівники філії їздять обмінюватися досвідом зі своїми колегами в Україні. Так, Чернігівські фахівці були у Львівських філіях, де їм показали і розказали роботу цехів переробки. Більш детально ознайомили з технологічними процесами

виготовлення на лінії шпал для залізничних колій та лінії виготовлення палетних заготовок, ознайомили з процесом вирощування садивного матеріалу з закритою кореневою системою і т.п. [13]. Також відвідували Житомирські філії задля набуття досвіду успішного мисливського господарства, а саме як збільшити популяцію в лісах, налагодити діалог між мисливськими господарствами та громадськістю та викоринити браконьєрство [29].

У лихий та тяжкий час для усієї України, коли російський агресор вбиває наших людей та знищує соціально вразливі та необхідні для їхнього життя об'єкти, ще ціннішими стає згуртованість, добротність, єдність колег та друзів.

У період бойових дій на Чернігівщині на початку весни 2022 року лісівники з Львівської, Волинської, Рівненської та Кіровоградських областей передавали тонни гуманітарних вантажів (рис. 4.8). Це і ліки, дитячі харчування, засоби гігієни. Звичайно, лісівники поділились цим дорогоцінним вантажем з дитячими закладами, лікарнями області та мешканцями будинків для престарілих [49].

Рис. 4.8. Прийом гуманітарної допомоги від колег лісівників [49]

Третім фактором змісту ESG-чинників є G-фактори (управлінські) до яких відносяться нульова толерантність до корупції, ведення прозорої діяльності, наявність етичного кодексу, ділова репутація та наявність і якість напрямів розвитку КСВ.

У філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» ведеться прозора діяльність підприємства. Доступна інформація на загальний доступ про вартість деревини, про переробку та експорт деревини. Не приховується отриманий прибуток підприємства та результати обсягів інвестицій. Також висвітлюється на сайтах інформація про сплату податків, зборів та обов'язкових платежів на певний період.

Ось, наприклад, на кінець 2022 року висвітлена інформація на веб-сайті підприємства про успішність виконання лісгосподарських заходів. Вартість знеособленого заготовленого кубометра деревини становить 1488,75 гривні, що на 115,7 гривні більше, ніж у відповідний період 2021 року. Було реалізовано 329 тис. м³ деревини в круглому вигляді на суму 504 мільйони гривень. Вартість знеособленого реалізованого кубометра деревини склала 1532,36 гривні, що на 204 гривні більше, ніж у відповідний період минулого року. Обсяг направленої в переробку деревини становить 85,8 тис. м³, а продукції деревообробки випущено на 173,2 мільйона гривень. Обсяг реалізованої продукції склав 660,5 мільйона гривень. На ведення лісового господарства було спрямовано 171,7 мільйона гривень протягом року. Реалізація на експорт становить 73,2 мільйона гривень, що складає 11,1 відсотка загальної реалізації. Лісгосподарські підприємства отримали 14,4 мільйона гривень чистого прибутку і вклали 14,6 мільйона гривень в капітальні інвестиції [27].

Загалом, підприємства управління сплатили до бюджетів усіх рівнів 256,5 мільйона гривень податків, зборів та обов'язкових платежів. До Державного бюджету було сплачено 168,8 мільйона гривень (65,8 відсотка), а до місцевих бюджетів – 87,7 мільйона гривень (34,2 відсотка). Завдання зі сплати податків було виконано всіма лісгоспами і в цілому по управлінню на

185,2 відсотка. Крім того, підприємства управління сплатили 50,5 мільйона гривень Єдиного соціального внеску [27].

Як вже згадувала раніше, на підприємстві присутній етичний кодекс, який є обов'язковим для ознайомлення та підписання усіма його співробітниками. У ньому чітко прописані принципи та правила протидії корупції та відмови від хабарництва.

Філія Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» дотримується антикорупційного законодавства. Підприємство дотримується принципу нульової толерантності до корупції, хабарництва та пропозицій. Вони співпрацюють тільки з контрагентами та діловими партнерами, які мають чисту репутацію щодо корупції. Під час роботи з органами влади та самоврядування, вони дотримуються правил взаємодії, які отримали з офіційних джерел та відповідно до політики підприємства [16].

Філія обирає своїх партнерів з урахуванням їх впливу на репутацію. Вони також повідомляють про випадки хабарництва та корупції керівнику підприємства або відповідальним особам філії. На підприємстві заборонено неправомірне збагачення, отримання непомірних компенсацій та благ. Також заборонено надавати подарунки та пропозиції, що містять вигоду для державних службовців та посадових осіб, з метою отримання переваг у господарській діяльності. Заборонено пропонувати або приймати хабарі, а також сприяти корупційній діяльності. Також заборонено залучати афілійованих або третіх осіб до протиправної та незаконної діяльності [16].

У сучасних умовах, репутація має велике значення для філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України», оскільки вона впливає на ринкову оцінку підприємства. Міцна репутація сприяє зростанню акціонерної вартості та популярності бренду. Підприємство лісового господарства розробило звіт про соціальну відповідальність, який охоплює всі аспекти його діяльності. Цей звіт можна побачити опублікованим на веб-сайті підприємства, тому усі зацікавлені сторони мають до нього доступ.

4.3. Напрямки розвитку корпоративної соціальної відповідальності у підприємстві

Для розробки напрямів розвитку корпоративної соціальної відповідальності у філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» використаємо SWOT-аналіз (табл. 4.1), який є одним з найпростіших, при цьому, і найбільш поширеним інструментом аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища діяльності підприємства. Сутність SWOT-аналізу полягає у виокремленні сильних, слабких сторін, можливостей та загроз підприємства чи певних аспектів його діяльності [31].

До сильних сторін підприємства SWOT-аналізу відноситься:

1. Збереження та відновлення лісових ресурсів: лісгосподарське підприємство може мати знання вплив на збереження лісових екосистем та їх відновлення після рубок.

2. Створення робочих місць: розвиток корпоративної соціальної відповідальності може сприяти створенню нових робочих місць у селах та містах, де розташовані лісництва пупорядковані філії.

3. Взаємодія з місцевими громадами: філія може сприяти розвитку місцевих громад шляхом фінансування культурних та спортивних заходів, благодійності та інших соціальних ініціатив.

До слабких сторін SWOT-аналізу відноситься:

1. Високі витрати: реалізація корпоративної соціальної відповідальності може вимагати значних фінансових витрат, що можуть негативно позначитися на прибутковості філії.

2. Відсутність чіткого регулювання: в Україні відсутнє чітке законодавство щодо корпоративної соціальної відповідальності, що ускладнює реалізацію цього аспекту діяльності.

3. Недостатня освіченість громадськості: низький рівень освіченості громадськості щодо важливості корпоративної соціальної відповідальності може призводити до недооцінки цього аспекту діяльності підприємства.

До можливостей підприємства SWOT-аналізу відноситься:

1. Підвищення конкурентоспроможності: реалізація корпоративної соціальної відповідальності може сприяти покращенню іміджу філії та залученню нових клієнтів.

2. Залучення інвестицій: багато інвесторів та фондів активно вкладають кошти в компанії, які проявляють високу корпоративну соціальну відповідальність.

3. Партнерство з громадськими організаціями: співпраця з неприбутковими організаціями може сприяти розвитку нових проектів та ініціатив у сфері корпоративної соціальної відповідальності.

До загроз об'єкту SWOT-аналізу відноситься:

1. Репутаційні ризики: недотримання принципів корпоративної соціальної відповідальності може негативно вплинути на репутацію підприємства та призвести до втрати довіри споживачів та інвесторів.

2. Зміни законодавства: зміни у законодавстві щодо корпоративної соціальної відповідальності можуть вимагати додаткових зусиль та витрат для підприємства.

3. Конкуренція: інші лісгосподарські підприємства можуть також реалізовувати корпоративну соціальну відповідальність, що створює конкурентний тиск на підприємство.

Для філії Чернігівське лісове господарство ДП «Ліси України» на основі SWOT-аналізу можна розробити наступні напрямки розвитку: використання сильних сторін для реалізації можливостей, використання можливостей для компенсації слабкостей, використання сильних сторін для запобігання загрозам, зменшення слабкостей шляхом запобігання загрозам.

Використання сильних сторін для реалізації можливостей:

- Збільшити масштаби діяльності в галузі збереження та відновлення лісових ресурсів. Це дозволить філії підвищити свою конкурентоспроможність і завоювати довіру стейкхолдерів.

Таблиця 4.1

Матриця SWOT-аналізу корпоративної соціальної відповідальності філії Чернігівське лісове господарство

ДП «Ліси України»

<p>Фактори внутрішнього середовища</p>	<p>Сильні сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Збереження та відновлення лісових ресурсів; - Створення робочих місць; - Взаємодія з місцевими громадами. 	<p>Слабкі сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Високі витрати; - Відсутність чіткого регулювання; - Недостатня освіченість громадськості.
<p>Фактори зовнішнього середовища</p>	<p>Посилення сильних сторін за рахунок можливостей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використовувати збереження та відновлення лісових ресурсів для підвищення конкурентоспроможності підприємства. - Створювати робочі місця та співпрацювати з місцевими громадами для залучення інвестицій. - Впровадити програми підвищення обізнаності громадськості про важливість лісів. 	<p>Позбавлення слабких сторін за рахунок можливостей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знизити витрати на здійснення програм корпоративної соціальної відповідальності. - Створити чіткі правила для здійснення програм корпоративної соціальної відповідальності. - Співпрацювати з громадськими організаціями для покращення освіченості стейкхолдерів.
<p>Загрози:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Репутаційні ризики; - Зміни законодавства; - Конкуренція. 	<p>Усування загроз за рахунок сильних сторін:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використовувати збереження та відновлення лісових ресурсів для запобігання репутаційним ризикам. - Створювати робочі місця та співпрацювати з місцевими громадами для протидії змінам законодавства. - Розвивати партнерство з громадськими організаціями для збереження конкурентної позиції філії. 	<p>Позбавлення слабких сторін шляхом уникнення загроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зосередитися на найважливіших соціальних та екологічних проблемах, пов'язаних з лісами. - Встановити ефективне фінансове управління та контролю над витратами. - Здійснювати систематичні освітньо-просвітницькі заходи для громадськості.

- Розробити програми створення робочих місць для місцевих громад. Це допоможе філії зміцнити зв'язки з місцевими спільнотами та отримати їхню підтримку.

- Впровадити програми підвищення обізнаності громадськості про важливість лісів. Це допоможе компаніям підвищити обізнаність про свою діяльність та отримати підтримку громадськості.

Приклади напрямів розвитку у лісовому господарстві:

1. Філія може інвестувати в створення лісових культур, що допоможе збільшити запаси деревини та покращити стан лісів. Це також допоможе

створити робочі місця для місцевих жителів і підвищити обізнаність громадськості про важливість лісів.

2. Філія може співпрацювати з місцевими школами та університетами для проведення освітніх заходів про ліси. Це допоможе підвищити обізнаність молоді про важливість лісів і заохотити їх до кар'єри в лісовій галузі.

3. Філія може співпрацювати з громадськими організаціями для проведення заходів з очищення лісів від сміття та незаконної вирубки. Це допоможе підвищити обізнаність громадськості про проблеми, пов'язані з лісами, і залучити їх до вирішення цих проблем.

Реалізація даних напрямів розвитку дозволить філії:

- Підвищити конкурентоспроможність;
- Залучити інвесторів;
- Співпрацювати з громадськими організаціями;
- Підвищити обізнаність громадськості;
- Створити позитивний імідж.

Позбавлення слабких сторін за рахунок можливостей:

- Знизити витрати на здійснення програм корпоративної соціальної відповідальності. Це можна зробити за рахунок більш ефективного управління, використання нових технологій або співпраці з іншими організаціями.

• Створити чіткі правила та процедури для здійснення програм корпоративної соціальної відповідальності. Це допоможе філії уникнути порушень законодавства та запобігти негативним наслідкам її діяльності.

• Проводити освітні компанії для підвищення обізнаності громадськості про важливість лісів. Це допоможе залучити громадську підтримку для діяльності лісгосподарського підприємства.

Приклади напрямів розвитку у лісовому господарстві:

1. Підприємство може використовувати технологію дистанційного зондування для моніторингу стану лісів. Це допоможе філії виявити потенційні проблеми на ранніх стадіях і вжити заходів щодо їх вирішення.

2. Підприємство може співпрацювати з громадськими організаціями для розробки чітких правил і процедур для здійснення програм корпоративної соціальної відповідальності. Це допоможе філії уникнути порушень законодавства і запобігти негативним наслідкам її діяльності.

3. Підприємство може співпрацювати з місцевими школами і університетами для проведення освітніх заходів про ліси. Це допоможе підвищити обізнаність молоді про важливість лісів і заохотити їх до кар'єри в лісовій галузі.

Реалізація даних напрямів розвитку дозволяє філії:

- Знизити витрати;
- Підвищити ефективність та прозорість діяльності;
- Залучити громадську підтримку.

Використання сильних сторін для запобігання загрозам:

• Підвищити обізнаність громадськості про діяльність філії і її внесок у стале управління лісами. Це допоможе підприємству підвищити довіру громадськості і зменшити ризик репутаційних проблем.

• Розробити чіткі правила та процедури для здійснення програм корпоративної соціальної відповідальності. Це допоможе підприємству

уникнути порушень законодавства і запобігти негативним наслідкам його діяльності

- Співпрацювати з громадськими організаціями для вирішення соціальних та екологічних проблем, пов'язаних з лісами. Це допоможе філії підвищити свою репутацію і завоювати довіру громадськості.

Приклади напрямів розвитку у лісовому господарстві:

1. Філія може створювати публічні звіти про свою діяльність у галузі корпоративної соціальної відповідальності і висвітлювати їх на всезагальний доступ. Це допоможе підприємству підвищити прозорість і довіру громадськості.
2. Філія може співпрацювати з громадськими організаціями для розробки кодексів поведінки для лісогосподарської галузі. Це допоможе підвищити стандарти лісогосподарської діяльності і запобігти негативним наслідкам.
3. Філія може підтримувати громадські організації, які працюють над вирішенням соціальних та екологічних проблем, пов'язаних з лісами. Це допоможе підприємству підвищити свою соціальну відповідальність і завоювати довіру громадськості.

Реалізація даних напрямів розвитку дозволить філії:

- Підвищити довіру громадськості;
- Зменшити ризики репутаційних проблем;
- Підвищити прозорість діяльності;
- Підвищити соціальну відповідальність.

Позбавлення слабких сторін шляхом уникнення загроз:

- Зосередитися на найважливіших соціальних та екологічних проблемах, пов'язаних з лісами. Це дозволить підприємству підвищити свою соціальну відповідальність, зменшити ризик репутаційних проблем, а також зменшити витрати на ведення КСВ.

- Встановлення ефективного фінансового управління та контролю над витратами, що дозволить знизити витрати і підвищити ефективність діяльності.

- Здійснення систематичних освітньо-просвітницьких заходів для громадськості, що сприятимуть підвищенню освіченості та розумінню важливості збереження лісових ресурсів.

Приклади напрямів розвитку у лісовому господарстві:

1. Підприємство може зосередитися на відновленні лісів, які були пошкоджені пожежами або незаконними вирубками. Це допоможе підприємству підвищити свою соціальну відповідальність і зменшити ризик репутаційних проблем.

2. Лісогосподарське підприємство може встановити ефективне фінансове управління та контроль над витратами, що дозволить знизити витрати і підвищити ефективність діяльності.

3. Підприємство може співпрацювати з громадськими організаціями для проведення освітніх заходів про ліси. Це допоможе філії підвищити свою соціальну відповідальність і завоювати довіру громадськості.

Реалізація даних напрямів розвитку дозволить філії:

- Підвищити соціальну відповідальність;
- Зменшити ризики репутаційних проблем;
- Підвищити прозорість діяльності;
- Залучити громадську підтримку.

Висновки до 4-го розділу. Внутрішня соціальна відповідальність філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України» добре розвинена, оскільки безпека праці та соціальні потреби працівників знаходяться на досить високому рівні. Зовнішня соціальна відповідальність філії потребує покращення та вдосконалення.

Оцінюючи ефективність реалізації програм та проектів КСВ методом не фінансової звітності (ESG - показники) можна сказати, що екологічний та управлінський фактори досить непогано розвинені, а соціальний фактор довгий час не отримував впровадження нових напрямків розвитку.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ

НУБІП України

1. Під внутрішньою соціальною відповідальністю філії «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України» розуміють соціальну політику, яка

проводиться для співробітників підприємства та обмежується рамками даного

підприємства. Вона включає всі можливі матеріальні та соціальні виплати, які прописані в колективному договорі підприємства. Даний аспект КСВ добре розвинутий у філії, оскільки безпека праці та соціальні потреби працівників знаходяться на досить високому рівні.

НУБІП України

2. Під зовнішньою соціальною відповідальністю філії розуміють соціальну політику, яка проводиться для місцевого населення, що проживає на території діяльності підприємства. Вона включає заходи з благоустрою у рекреаційних зон підприємства, а також співпрацю з стейкхолдерами. Даний аспект потребує розвитку та вдосконалення.

НУБІП України

3. Оцінюючи ефективність реалізації програм та проектів КСВ методом не фінансової звітності (ESG - показники) слід відмітити, що екологічний фактор досить добре розвинутий. На підприємстві проводять дуже багато різноманітних еко-акцій та заходів, які сприяють збереженню природного середовища.

НУБІП України

4. Щодо соціального фактору, то підприємство регулярно проводить різноманітні соціальні заходи та програми, взаємодіє з місцевим населенням та споживачами, дотримується безпеки умови праці, однак довгий час відсутній розвиток та вдосконалення даного напрямку діяльності.

НУБІП України

5. Управлінський фактор у підприємстві виражений через прозору діяльність, висвітлення інформації про функціонування філії на загальний доступ. На мою думку ставлення до корупції, не тільки в даній філії, а загалом в галузі, потребує більш суворого контролю та відповідної співпраці з суспільством.

НУБІП України

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Розробка програм з відновлення лісових екосистем, спрямованих на збереження біорізноманіття та зменшення впливу господарської діяльності підприємства на навколишнє середовище.

2. Розвивати проекти з енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії для зменшення викидів парникових газів та екологічного сліду підприємства.

3. Залучати місцевих жителів до участі у програмах зайнятості та професійного розвитку, що сприятимуть створенню стабільних робочих місць та покращенню якості життя у місцевих громадах.

4. Проводити освітні кампанії та тренінги для громадськості з питань охорони навколишнього середовища, сталого лісового господарства та важливості збереження природних ресурсів.

5. Використовувати інноваційні технології та методи виробництва для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та раціонального використання природних ресурсів.

6. Проводити регулярні моніторинги та аудити діяльності підприємства з питань екологічної відповідальності та соціального впливу, щоб забезпечити виконання поставлених цілей та стандартів.

7. Співпрацювати з місцевими органами влади, неприбутковими організаціями та активістами для спільного вирішення проблем, пов'язаних з охороною навколишнього середовища та соціальним розвитком.

8. Створення спеціального відділу, який буде відповідати за розробку та впровадження стратегії корпоративної соціальної відповідальності у підприємстві.

9. Публікація щорічного звіту про діяльність філії з питань дотримання принципів корпоративної соціальної відповідальності та результатів досягнутих цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bhagwati J. Whose corporate social responsibility URL: <http://www.project-syndicate.org/commentary/whose-corporate-social-responsibility>
2. Hurtado P. Corporate social responsibility for successful business: an example from Latin America. URL: <http://www.fao.org/docrep/011/i0440e/i0440e00.htm>
3. Panwar R. Corporate social responsibility in forestry *Marketing and management of innovations*. 2008. Vol. 59, № 230. P. 375-383.
4. В ДП «Чернігівський лісгосп» забезпечити умови праці під прицілом. веб-сайт. URL: <https://chernigivlisgosp.com.ua/novini/novina/article/v-dp-chernigivskii-lisgosp-bezpechni-umovi-praci-pid-pricilom.html> (дата звернення 7.10.2023)
5. Відновлюємо ліс – озеленюємо планету! веб-сайт. URL: <https://chernigivlisgosp.com.ua/novini/novina/article/vidnovlujemo-lis-ozelenjuemo-planetu.html> (дата звернення 7.10.2023).
6. Волосковець Н. Ю. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств як основа інноваційного розвитку сучасної економіки. *Наукові праці КНТУ. Економічні науки*. 2010. Вип. 17. С. 17-23.
7. Галушка З. І. Стратегічний менеджмент : навчально-методичний посібник. К. : Рута, 2006. С. 35-38.
8. Гоголя О.П., Кудінова М.П. Соціальна відповідальність бізнесу К. : Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2008. 79 с.
9. Діденко Н. Г. Актуальні практики соціально відповідального бізнесу в країнах ЄС. Колекція наукових робіт Донецького національного

університету менеджменту «Філософські та психологічно-педагогічні основи управління». 2011. С. 77–83.

10. Дружній футбольний турнір лісівників. : веб-сайт. URL: <https://chernigivlsgosp.com.ua/novini/novina/article/druzhnii-futbolnii-turnir-lisivnikiv.html> (дата звернення 7.10.2023).

11. Дячишин О. В. Особливості соціальної відповідальності у лісовому господарстві. Науковий вісник КЛТУ України. 2015. Вип. №25(3). С. 213-219.

12. Ефективно захищати ліси від хвороб і шкідників. : веб-сайт. URL: <https://chernigivlsgosp.com.ua/novini/novina/article/efektivno-zakhishehati-lisi-vid-khvorb-i-shkidnikov.html> (дата звернення 7.10.2023).

13. За Європейським досвідом лісовпорядкування – до Львівських лісівників. : веб-сайт. URL: <https://chernigivlsgosp.com.ua/novini/novina/article/za-jevropeiskim-dosvidom-lisogospodaruvannia-do-lvivskikh-lisivnikiv.html> (дата звернення 7.10.2023).

14. Зелений офіс: з турботою про довкілля, з вигодою для бізнесу [авт. тексту І. Сіваш]. К. : ТОВ «Інжиніринг», 2009. 53 с.

15. Зінченко А. Г. Корпоративна соціальна відповідальність 2005-2010: стан та перспективи розвитку. підруч. / А. Г. Зінченко, М. А. Саприкіна. К: Фарбований лист, 2010. 56 с.

16. Кодекс етики ДП «Ліси України». веб-сайт. URL: <https://e-forest.gov.ua/wp-content/uploads/2023/03/Kodeks-etykv.pdf> (дата звернення 7.10.2023).

17. Колективний договір ДП «Ліси України». веб-сайт. URL: <https://e-forest.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/Kolektivnyi-dohovir-DP-Lisy-Ukrainy-zahalnyi-dlia-saitu.pdf> (дата звернення 7.10.2023).

18. Кульгук Т. І. Сучасний стан та перспективи розвитку проектів корпоративної соціальної відповідальності в Україні. *Економічні студії*. 2014. № 56. URL: <https://ekmaif.ukma.edu.ua/handle/123456789/3255> (дата звернення 20.09.2023).

19. Кульчицька Е. А. Розвиток рекреаційно-туристичної діяльності на території лісового фонду в рамках концепції корпоративної соціальної відповідальності. Карпатський край. 2015. №1-2. С. 88-91.

20. Кульчицька Е.А. Еколого-економічні засади рекреаційно-туристичної діяльності на території лісового фонду: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.06. Львів, К., 2013. 284 с.

21. Любов до лісу плекають зі школи! : веб-сайт. URL: <https://chernigivlisp.org.ua/novini/novina/article/ljubov-do-lisu-plekajut-zi-shkoli.html> (дата звернення 7.10.2023).

22. Мартиненко І. О. Шляхи удосконалення корпоративної соціальної відповідальності в галузі лісового господарства України / І. О. Мартиненко // Траєкторія науки. – 2016. – №2(7). – С. 246-256.

23. Мішенін, Є. В. Соціальна відповідальність у сфері раціонального використання та відтворення лісових ресурсів / Є.В. Мішенін, О.В. Степанова, Т.А. Мішеніна // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2008. – № 4 (44). – С. 365-372.

24. На зелені свята – у Карпати. : веб-сайт. URL: <https://chernigivlisp.org.ua/novini/novina/article/na-zeleni-svjata-u-karpati.html> (дата звернення 7.10.2023).

25. На Чернігівщині відбулися традиційні обласні змагання вальників лісу. : веб-сайт. URL: <https://chernigivlisp.org.ua/novini/novina/article/na-chernigivshchini-vidbulisja-tradicijni-oblasni-zmagannja-valnikiv-lisu.html> (дата звернення 7.10.2023).

26. Незважаючи на війну, весняну лісокультурну компанію лісівники Чернігівщини провели успішно. : веб-сайт. URL: <https://chernigivlisp.org.ua/novini/novina/article/nezvazhajuchi-na-viinu-vesnjanu-lisokulturnu-kompaniju-lisivniki-chernigivshchini-proveli-uspishno.html> (дата звернення 7.10.2023).

27. Незважаючи на воєнний стан, лісгосподарські підприємства Чернігівського ОУЛМГ виконали зобов'язання зі сплати податків, успішно провели лісокультурну кампанію та інші лісгосподарські заходи. веб-сайт

URL: <https://chernigvligosp.com.ua/novini/novina/article/nezvzhajuchi-na-vojenii-stan-lisogospodarski-pidpriemstva-chernigivskogo-oulmg-vikonali-zobovjazannja.html> (дата звернення 7.10.2023).

28. Обласні змагання з компакт-спортивну «Влучний лісівник». веб-сайт. URL: <https://chernigvligosp.com.ua/novini/novina/article/oblasni-zmagannia-z-kompakt-sportingu-vluchnij-lisivnik.html>

(дата звернення 7.10.2023).

29. Обмінялися досвідом, поділилися планами на майбутнє. веб-сайт. URL: <https://chernigvligosp.com.ua/novini/novina/article/obminialisia-dosvidom-podililisja-planami-na-maibutnje.html>

(дата звернення 7.10.2023).

30. ООН України : Офіс координаторки системи ООН в Україні. / URL: <https://ukraine.in.org/uk/about/about-the-resident-coordinator-office> (дата звернення 23.09.2023).

31. Павліщук О. П. Менеджмент лісових ресурсів : підруч. / О. П. Павліщук, П. В. Кравець, Р. Д. Васишин. К. : ФОП Майданченко І. С., 2020.

350 с.
32. Петрашко Л. П. Корпоративна відповідальність крос-культурні моделі та бізнес-практики : монографія. К. : КНЕУ, 2013. 372 с.

33. Пірс П. Основи економіки лісового господарства : підручник / П. Пірс ; пер. з англ П. Пірс. К. : дім "Еко-інформ", 2006. 223 с.

34. Побачив-прибери! веб-сайт. URL: <https://chernigvligosp.com.ua/novini/novina/article/pobachiv-priberi.html>
[прибери](#) (дата звернення 7.10.2023).

35. Польовська В. Т. Розроблення екологічних маркетингових стратегій із урахуванням соціальної відповідальності підприємств лісового сектору. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2012. №4. С. 375-383.

36. Посилення розвитку природно-заповідної справи – це реалізація одного з провідних напрямів екологічної стратегії сіверського краю. : веб-сайт. URL:

<https://chernigivlisp.gov.ua/novini/novina/article/posilennja-rozvitku-prirodno-zapovidnoji-spravi-ce-realizacija-odnogo-z-providnikh-naprjamiv-ekologichn.html> (дата звернення 7.10.2023)

37. Практики КСВ в Україні : навч. посіб. / за ред. М. Саприкивіч. К. : Центр «Розвиток КСВ», 2019. 152 с.

38. Про оцінку впливу на довкілля у лісовій галузі. Департамент екології : веб-сайт. / URL: <https://dep.lv.gov.ua/2022/01/26/pro-ocinku-vplyvu-na-dovkillva-u-lisovij-galuzi/> (дата звернення 20.09.2023).

39. Про схвалення Концепції реформування та розвитку лісового господарства: Розпорядження Кабінету міністрів України від 18 квіт. 2006 р., № 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2006-p#Text> (дата звернення 20.09.2023).

40. Прєсент організації і розвитку лісового господарства ДП «Чернігівське ЛП». ВО «Укрдержлісроекст» Ірпінь, 2012. 279 с.

41. Римар І.А. Соціальна відповідальність в системі корпоративного управління. Вісник Хмельницького Національного університету. 2010. Т. 1, № 2. С. 65-67.

42. Стасюк Н. С., Пасінович І. І., Томашевська А.Р. Сучасні підходи до оцінювання корпоративної соціальної відповідальності підприємств. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2021. №2(8). С. 109-120.

43. Тут і майбутню Перемогу відсвяткуємо. : веб-сайт URL: <https://chernigivlisp.gov.ua/novini/novina/article/tut-i-maibutnju-peremogu-vidsvjatkujemo.html> (дата звернення 7.10.2023).

44. У лісових масивах ДП «Чернігівський лісгосп» завершено пожежо-небезпечний період. : веб-сайт. URL: [https://chernigivlisp.gov.ua/novini/novina/article/u-lisovikh-masivakh-dp-](https://chernigivlisp.gov.ua/novini/novina/article/u-lisovikh-masivakh-dp)

[chernigivskii-lisgosp-zaversheno-pozbezhonebezpechnii-period.html](https://chernigivlisgosp.com.ua/lisgosp-zaversheno-pozbezhonebezpechnii-period.html)

(Дата

звернення 7.10.2023).

45. Філія «Чернігівське лісове господарство» ДП «Ліси України»

URL: <https://chernigivlisgosp.com.ua/lisgosp/pro-pidприємство.html>

(дата

звернення 20.09.2023).

46. Чернігівське ЛГ: «Крупичполе» – ще один рекреаційний пункт на Чернігівщині : веб-сайт.

URL: <https://chernigivlisgosp.com.ua/novini/novina/article/krupichpole-shche-odin-rekreacii-punkt-na-chernigivshchini.html>

(дата звернення 7.10.2023).

47. Чернігівське ЛГ: Ліси від пожежі березуть мінеральні смуги : веб-сайт.

URL: <https://chernigivlisgosp.com.ua/novini/novina/article/lisi-vid-pozhezhi-berezhut-mineralizovani-smugi.html>

(дата звернення 7.10.2023).

48. Чернігівське ЛГ: Нагодуйте та врятуйте птахів взимку! : веб-сайт.

URL: <https://chernigivlisgosp.com.ua/novini/novina/article/nagoduite-ta-vriatuite-ptakhiv-vzimku.html>

(дата звернення 7.10.2023).

49. Ще один гуманітарний вантаж від колеґ-лісівників прибув на Чернігівщину. : веб-сайт.

URL: <https://chernigivlisgosp.com.ua/novini/novina/article/shche-odin-gumanitarnii-vantazh-vid-koleg-lisivnikov-pribuv-na-chernigivshchinu.html>

(дата звернення 7.10.2023).

50. Щоб ліси росли дужими. : веб-сайт.

URL: <https://n.forest.gov.ua/novini/shhob-lisi-rosli-duzhimi/>

(дата звернення 7.10.2023).

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ДОДАТКИ

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ЛІС, НАУКА, МОЛОДЬ

матеріали ІХ Всеукраїнської науково-
практичної конференції
(24 листопада 2021 р., м. Житомир)

ЛІС, НАУКА, МОЛОДЬ

ЗМІСТ

<i>Адаменко Є.</i> ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ПРИДАТНОСТІ МІСЛИВСЬКИХ УГІДЬ ДЛЯ КАБАНА ДИКОГО У ДП «ЖМЕРНІВСЬКЕ ЛГ» ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	11
<i>Адамович А.</i> ВИКОРИСТАННЯ ВОЛОГОНАКОПИЧУВАЧІВ ПРИ ВИРОЩУВАННІ САДІВНОГО МАТЕРІАЛУ В КОНТЕЙНЕРАХ	12
<i>Ачкасова М.</i> МЕМОРІАЛЬНІ ПАРКИ ІМ. БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО В УКРАЇНІ	13
<i>Андрєєва О., Корнієнко Б., Жук В., Курдін С., Прикомчук О.</i> КЛАС ПОЖЕЖНОЇ НЕБЕЗПЕКИ В ЛІСОВОМУ ФОНДІ ЖИТОМІРСЬКОГО ОУЛМГ	15
<i>Андрєєва О., Тихизюк В., Студковська В., Храменко А., Полішукевич О.</i> ПОГОДНІ ПЕРЕДУМОВИ ПОПІРШЕННЯ СТАНУ НАСАДЖЕНЬ ЖИТОМІРСЬКОЇ ОБЛАСТІ	16
<i>Андрєєва О., Лук'янчук Г., Красницький А., Кутишенко В., Кучеренко А.</i> ТИПОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ЛІСІВ ДП «КОРОСТЕНСЬКЕ ЛМГ»	18
<i>Андрейшин В., Лобченко Г.</i> ФРАКЦІЙНИЙ СКЛАД ЛІСОВОЇ ПІДСТИЛКИ У ЯРУЖНО-БАЛКОВИХ НАСАДЖЕННЯХ ДП «ТРИЖОПІЛЬСЬКЕ ЛГ»	20
<i>Бакіна І., Бездітко Л.</i> РІВЕНЬ ПРОФЕСІЙНОГО РИЗИКУ, ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ ТА ПРОФІЛАХВОРЮВАНЬ В ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА	22
<i>Балинський Д.</i> ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ РУБОК ДОГЛЯДУ В ДП «БІАРОДНІЦЬКЕ СЛГ»	24
<i>Безаль М., Леснік О.</i> РІСТ МОДАЛЬНИХ СОСНОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ ЗА ДІАМЕТРОМ В ДП «КАМІНЬ-КАШІРСЬКЕ ЛГ»	25
<i>Белічак М., Сунь В.</i> ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЛІСОВІДНОВНИХ РОБІТ	26
<i>Бобер В.</i> ОСОБЛИВОСТІ БІОТОПІЧНОГО РОЗПОДИТУ ОЛЕНЯ ПЛЯМИСТОГО НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМІРСЬКОЇ ОБЛАСТІ	27
<i>Бойко В.</i> АНАЛІЗ ФІТОСАНИТАРНОГО СТАНУ В ОСЕРЕДКАХ ІНФЕКЦІЙ ЛІСТЯНИХ ДЕРЕВОСТАНІВ У ДП «ЖИТОМІРСЬКЕ ЛГ»	28
<i>Бойко А., Лох К.</i> ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ НОВОЇ АРОМАТИЧНОЇ РОСЛИНИ ЗМЕГОЛОВІНІКА МОЛДАВСЬКОГО (<i>DRACOSERIALUM MOLDAVICUM</i>)	29
<i>Боніварчук Б.</i> АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ДП «ОВРУЦЬКЕ ЛГ» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	32
<i>Берец В., Задорожний А.</i> БІОЛОГІЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУКОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ В УМОВАХ ДП «ДОВЖАНСЬКЕ ЛІСОМІСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»	33
<i>Борисюк Б., Чурина А.</i> ОЦІНКА СТУПЕНЯ НЕБЕЗПЕКИ ВІДХОДІВ – ЗНЕВОДНЕНОГО ОСАДУ	34
<i>Бур'яничук М., Мельник Б., Біларс А.</i> АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ЗАГОТОВЛЕНОЇ ДЕРЕВНИНИ В УКРАЇНІ	36
<i>Бушма О.</i> ПЕЛЕТІ – ПАЛИВО МАЙБУТІЩОГО	38
<i>Василенко О., Леснік О.</i> СУЧАСНИЙ СТАН КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДП «ЧЕРНІГІВСЬКЕ ЛГ»	39
<i>Висоцький М.</i> РУБОК ДОГЛЯДУ У ДП «ЛУГНІСЬКЕ ЛГ»	41
<i>Висоцький А., Мельничук Я.</i> СЕЛЕКЦІЙНА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ СОСНОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ В ДП «БЕРЕЗНІВСЬКЕ ЛГ» РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	42

УДК 630*9:005.25(477.51)

СУЧАСНИЙ СТАН КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДП «ЧЕРНІГІВСЬКЕ ЛГ»

Василенко О., студентка, Леснік О., к.с.-г.н.,

НУБІП України, м. Київ

Під Корпоративною соціальною відповідальністю (КСВ) слід розуміти комплекс соціальних та екологічних системних дій, що мають позитивно відображатися на економічних показниках підприємства. Одним із основних напрямків підтримки територіальних громад ДП «Чернігівське ЛГ» є сплата податків до місцевого бюджету (табл.).

**Табл. Основні показники лісгосподарської діяльності
ДП «Чернігівське ЛГ»**

Показники		Роки	
		2019	2020
Заготовлено деревини, м ³	РГК	35885,0	70453,0
	РФЮЛ	49850,0	35552,0
	Разом	85735,0	106005,0
Реалізовано деревини, м ³		86772,0	96752,0
Сплата податків, тис. грн		31549,0	41011,0

Встановлено, що у підприємстві за останні два роки використано близько 42 % загального приросту деревини, що свідчить про стаке ведення лісового господарства. Реалізація лісопродукції у 2019 році проведена у більших обсягах ніж заготівля за рахунок залишків лісопродукції сформованих у 2018 році.

Принципи КСВ які необхідно запроваджувати у підприємства лісгосподарської діяльності: відкритості та прозорості, ефективного та раціонального використання лісових ресурсів, покращення безпеки праці та соціального забезпечення працівників, благодійності, відповідальності перед місцевим населенням та споживачами продукції, системної діяльності щодо покращення іміджу і т.д.

Слід зазначити, що впровадження принципів КСВ у підприємствах лісового господарства сприяє наступному:

ЛІС. НАУКА. МОЛОДЬ

- збільшення довіри до працівників лісової галузі у зацікавлених осіб;
- зниженню репутаційних ризиків та конфліктних ситуацій із місцевим населенням;
- сталому розвитку та раціональному використанню лісових ресурсів;
- впровадженню інноваційних рішень у виробничу діяльність.

Працівники ДП «Чернігівське ЛГ» приймають активну участь у розвитку та підтримці громади де безпосередньо здійснюють господарську діяльність. За ініціативи Державного агентства лісових ресурсів України багато років поспіль, навесні та восени, проводиться Всеукраїнська акція «Створюємо ліси разом» та інші заходи (еко-проект «Озеленення планети», «Нагодусмо птахів у зимку» і т.д.) за підтримки широкого кола стейкхолдерів (місцеве населення, учнів шкільних лісництв та ліцеїв ОТГ і т.д.).

У місцях відпочинку місцевого населення постійно створюються нові пункти рекреації та проводиться догляд за вже існуючими, а також виставлення аншлаків (12,2 тис. шт.), панно, плакатів на природоохоронну тематику.

Щорічно у підприємстві проводиться конкурс з написання творчих робіт на тему «Людина та ліс», з метою виховання у молоді поваги до лісів. Переможці даного конкурсу отримують грамоти та грошові винагороди. Первинна профспілкова організація проводить дітям співробітників різноманітні просвітницькі заходи (відвідування кінотеатрів, театрів, розважальних центрів і т.д.) із врученням подарунків. З метою популяризації здорового способу життя серед працівників підприємства та налагодження тісних дружніх відносин із місцевим населенням, проводяться змагання з футболу між лісогосподарськими підприємствами області.

Отже, у ДП «Чернігівське ЛГ» розвитку КСВ приділяють значну увагу. Однак, є необхідність розробки стратегії розвитку КСВ у підприємстві яка дозволить більш ефективно впроваджувати проекти, які сприятимуть покращенню іміджу та підтримки з боку місцевого населення, а також добробуту працівників підприємства.